[2:335.4] (05) (47.711) „1923“]

Ціна 15 коп. золотом. Січень, 1924 року.

БЕЗВІРНИК

ч. 2

Журнал Київського Губкому К. П. (б.) У. Видавець Сораб

Чорт (Ісусу): А гарне було мешкання в голові селянина...
Ісус: Але чортів „Безвірник“ спалахнув нас звідціль.
Чорт: Чого він мій... Коли й мене гонять...

Про різдво.

Наближається різдво христове.

— Одно з найбільших свят християнської релігії.

Віруючим християнам здається, що їхній бог — справжній бог, чужі боги — шуміваль...

Тому й обставини й умови народження були особистими обставинами, особистими умовами. Тут і печера, і ясла, і зоря, і пріснодіва... Диво з див — бог сходе на землю в вигляді людини.

Хіба чужі боги так сходили на землю?

Подивимось.

Єгіпетський бог Горус.

Теж народився від непорочної діви Ізіди (дивись мітольогію ріжних народів). Після народження теж був покладений в ясла. Вороги пронюхали і хотіли його вбити. Ізіда сідає на осла і таємно зникає й ховається з Горусом на острові.

Правда схоже на різдво християнське? Далі:

Месопотамський бог Митра.

[illegible]одився 25 грудня в печері.

[illegible]ати його була непорочною дівою. Біля пе[illegible] мешкали пастухи. Про народження сповіщено [illegible]равим світом. І це теж схоже на народження [illegible]риста.

Буда,

релігію котрого визнає третина людности, родився від непорочної діви Маї.

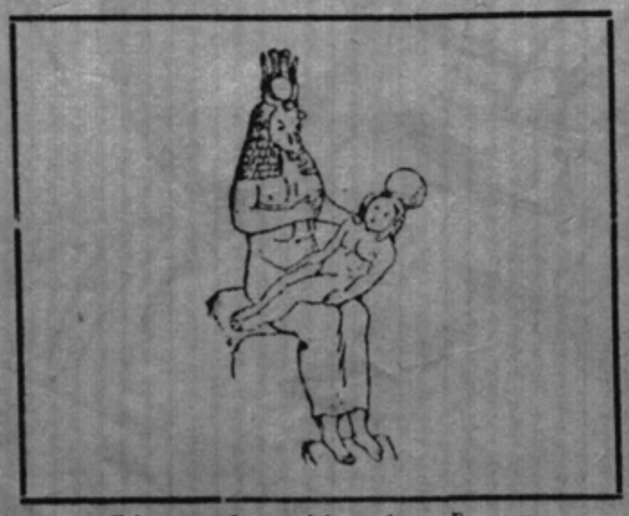

Єгіпетська богиня Ізіда з богом Горусом.

При народженні виникла нова зірка.

Прийшли царі вклонитися йому, принесли дарунки.

Один із них віщує, що йому належить знищити всесвітнє покривало темряви й гріха.

Як бачите, що перекази про народження законоположників релігій складались і записані за довго до Р. Х.

Переказ про Буду за 500 років, про Горуса та инш. за 1500—2000 років.

Не дивлячись на таку давнину, народження чужесторонніх богів дуже схоже на народження Христа. І непорочна діва, і печера, і ясла, і пастухи, і волхви.

Крім того, — всі боги народилися в зімову добу між 25 грудня та 6 січня.

Богиня Девака з богом Кришна.

Як же так?

Доводиться зазначити, що або прихильники чужих релігій вкрали переказ про народження христа для своїх богів, або, навпаки, християне позичили байку для вочоловічення свого Христа.

Перша гадка знищується історичними датами.

Лишається зупинитись на другій. Християне позичили обставини народження свого бога у инших народів.

Чому Христос народився від діви?

У давнину люде не жили попарно, а гуртками.

Тоді слово дівка, чи заміжня не вживалось. Діти знали матір, а хто був батьком, майже мати сама про те частенько не знала.

Дівоцтво було дивом.

Коли ж люде перейшли до парного шлюбу, кожна не заміжня жінка стала рахуватись дівкою.

У нас до революції в метриках попи писали на покриток:

— „Мать — девица".

Крім того, кожній значній людині тих часів приписували особисте народження. Цей, так би мовити, звичай, мав великий вплив і на складачів

Богиня Юнона з богом Марсом.

евангелія, бо легенда про народження Христа склалася на протязі 150—200 років. Євангелісти й прихватили видумку. Родився від діви, але вона й залишилася дівою, — прісподівою.

Чому з'явилась зірка?

Стародавні люде гадали по зірках. Вони вірили в те, що ніби-то життя людини залежить від тієї, чи иншої зірки. В них була ознака, що явлення нової зірки, віщує народження великої людини. Складачі евангелія використували це повірря, і втиснули в „святу" книгу.

Чому різдво святкується 25 грудня.

В цей день сонце повертає з зіми на літо.

Стародавні люде Сходу, Єгипту, Греції та Риму святкували в сей термін народження сонця-богочоловіка.

Звідсіль виникає переказ про явлення світу.

Християнська церква теж велить вклонятись.

— Сонцю правди.

З початку святкувалось 6 січня, а коли запанувало християнство в Римі — стало святкуватись 25 грудня, в день свята народження бога Митри.

Богиня Деметра з богом Бахусом.

Як поширювались перекази.

Ми бачимо, що за сотні, тисячі років до початку християнської ери істнували у ріжних народів (індусів, персів, єгіптян та инш.) перекази про богочоловіка, в котрих вже малась всі елементи, оточивши народження Христа. В часи спільних зносин (торговлі, війни), одні народи переймали в других перекази про богочоловіка й містили в свою релігію. Те ж трапилось і з християнством, загально розповсюджені повірря ввійшли в нього як частини.

Як перемінилась віра?

Не будемо далеко заходити, подивимось на різдвяні свята.

На Вкраїні кажуть

— Святки.

Продовжуються вони від 25 грудня до 6 січня.

Під час свят ми і колядуємо, і щедруємо, і посипаємо, і мороза гонимо геть і ворожимо.

Щож писано про це в евангелії?

— Ні-чо-гі-сень-ко!...

То звідкіль це все виникло.

А се рештки поганської віри.

В первіснім господарстві найважчим часом була зіма.

Соняшного тепла — літа ждали як бога, бо сонце й рахували богом. Воно несло світ і тепло.

Стародавній слов'янин не знав од чого буває зіма. Він гадав, що приход літа залежить від бога. А тому, коли починав збільшуватись день, слов'янин справляв велике свято — святки.

Де взялось це слово?

Стародавні славяне рахували богами своїх попередників, котрі звались „святки".

Годі!.. Доволі!.. Порвемо кайдани віри в те чого не бачимо, чого не чуємо, про що брешуть попи ріжних напрямків..

В давню давнину словяне молились, приносили пожертви (кутю, взвар, а коням та худобі, котру забивали та кидали в яму на похоронах, приносили сіно).

Всі ці празники звались святками.

Назва залишилась і до нашого часу,

Колядки.

Коли слов'яне перейшли від пошани предків до вклонення явищам природи, почалось вихвалювання єства — сонця, вогню та инш. Того часу склались колядки.

Й досі в колядках вихвалюються явища природи, врожай, гарне жито й т. инш.

Не народження Христа зробило свято, а к стародавнім святам та звичаям нова релігія пристосувала байку про народження.

Хрещення Ісуса.

Всі чотири евангелисти кажуть про водохреща по ріжному—в той час, коли у Матвія (гл. 3 ст. 13—17) Іван хрестить Ісуса з початку відмовляючись, од цеї чести, у Марка він хрестить не одмовляючись. У Луки Ісуса зовсім невідомо хто хрестить, бо Іван був посаджений Иродом у в'язницю (гл. III, ст. 20—22) У Івана Ісус зовсім не хрестився тільки розмова йде про сходження на нього св. Духа, про що свідчить Іван-хреститель (гл. I ст. 32). Сам Христос про це нічого не написав.

Ріжноманітність евангелій з приводу хрещення Ісуса, нічуть не хвилювала отців церкви, бо для них це було не головним фактом (якого ніколи небуло - в цьому багато з них певні) а в фильософії. Ось чому отці церкви: Іріней, Григорій, Евсевій (історик церкви) Іван Дамаський, Климент Олександрійський та ин., не торкаючись самого факту ріжноманітности евангелій, й не обговорюючи й не критикуючи нецікавий для них факт хрещення, а обговорюють лише розуміння та значіння сімволів: голуба, духа, гріховности людської й т. инш. Запевняючи що вірить в голуба літаючого з неба потрібно, бо иначе не можливо вірить тому, що Адам розмовляв з богом, і в Каїна, Авраама та Мойсея.

Факт припису евангеліями Івану—хреста задовго до хрестних страждань Ісуса, взятий із релігій сонця де був свяченим сімволом—як у релігіях Вавилона, Египту та Персії задовго до так званого християнства.

Досить зрозуміло, що під назвою евангельського Івана заховано сказання (переказ) про вавилонського водяного бога Оаннеса, з культом якого було сполучено хрещення.

Сам Іван названий в 4 евангелії від Івана „горючим і світящим світом" цеб-то сонцем і далі що Іван почувши про успіхи Христа каже, що „йому, Христу, належить рости, а мені зменшитись". Ці слова зовсім односяться цілком до літнього сонцевороту, коли сонце досягнувши вищої точки своєї орбити поверталось на землю, й з кожним днем втрачувало свою міць. Іван повинен був родитись і дійсно родився на шість місяців раніш Ісуса. Це теж в доказ того, що Ісус і Іван схожі, що вони займають дві ріжних половини року, що вони обидва сімволюють сонце, як прибуваюче й вибуваюче світло.

В християнський релігії довгий час не було хрещення. Тільки в четвертому столітті воно було введено в загальне споживання християнським духовенством тому, що коли більш „таїнств" духовенству краще живеться.

На 6 січня—духовенством призначено празник водохреща для того, щоб витиснути більше в цей день поганське свято бога сонця Озіріса—свято зимнього сонцестояння—важливе для хліборобського населення всіх країн, як сполучене з сільсько-господарським виробничим процесом, та замінити його новим „вигаданим святом—хрещення".

Так майже всі поганські свята звязані зі святами всіх народів і з їх, головним чином, в ті далекі часи сільсько-господарським виробництвом — замінені були на ті ж самі дні хитрим духовенством, спеціяльно вигаданими святами християнськими.

Висновок один—прибуток попам. **М. К.**

У Матвія (гл. 3 ст. 13—17) Іван хрестить Ісуса з початку відмовляючись, од цеї чести.

У Марка він хрестить не одмовляючись.

У Івана, Ісус зовсім не хрестився тільки розмова йде про сходження на нього св. Духа, про що свідчить Іван-хреститель (гл. I ст. 32).

У Луки, Ісуса невідомо хто хрестить, бо Іван був посаджений Иродом у в'язницю (гл. III, ст. 20—22).

Народження християнства.

Християнство не являється самостійною та оригінальною релігією не залежною від східних народів. Воно впустило в своє вроначчання багато митів і легенд сходу, перетворивши та приздобивши до настрію пригноблених мас і поневолених народів.

Справжність християнської релігії складається з віри в бога та Христа-богочоловіка, який зійшов на землю за для спасіння людности.

Особа Христа велика й одночасово проста й близька до людини.

Він син божий і присвятившій себе за для людей чоловік.

Він спаситель, лікар хворих, поневолених, страдників—він страдає і вмрає за людей.

На створення особи Христа, мало вплив багато релігійних поглядів, у котрих головне місце надається посереднику поміж богом та людьми так:

Месія—визволитель людности.

Перський бог Митра займає середнє місце між богом і людністю.

Перед прибуттям Митри на землю виникає ціла низка з'явищ та народніх бід. Митра визволяє людей.

Вавилонський Мардук теж істнує як чудодійний бог. Він сходить з неба на землю і робиться посередником між вищими силами та людьми.

Адоніс—грецький являється посередником між богом і людьми.

Бог-чудодій — спаситель являється страдальним і вмираючим богом.

Страдальний та воскресший бог є не що инше, як бог природи.

Це бог сонця, животворча сила землі, яка визволяє природу, замість холода дає тепло.

Боги східних релігій сполучені з культом природи, алегорично повинні були вмірать і воскресать, поскільки вмірає й воскресає природа. В пошану їх улаштовувались свята загальними трапезами.

Християнський бог умірає й воскресає і в його пошану, встановлене прищіплення до бога через причастя.

Всі зачальні ментн християнської та поганської релігії, кажуть про позику із митів і легенд сходу головних ментів для особи Христа. Але християнство не зовсім похоже на инші релігії.

В християнстві є щось нове, одмінне від релігій сходу.

І розгадка християнства в економичних умовинах Римської держави, які підготовили грунт для нового учення, та які допомогали його скорому розповсюдженню.

До появлення товарного виробництва економичний стан Риму був міцний. Звойовані землі оброблялися рабами. Кожне господарство давало стільки, скільки було необхідно для внутрішних потреб. Появлення товарного господарства зробило зміну в істнуючому стані. Власники почали виробляти крам для ринку. Явилось бажання зробитись багатим, а через це змінилось відношення до рабів. Рабів було повернено в робочу скотину, з котрої власник намагався випить останні соки, за для одержання прибутків.

Батіг наглядача, непосильна праця, голод, оце ті умовини, в яких доводилось працювати рабам.

Через боязнь знищення приладдя рабам давались самі первісні оруді виробництва.

Виробництво хл боробське падало. Дрібні власники—селяне руйнувались, бо їх стискала дешева праця рабів.

Господарство селянина руйнувалось.

В містах не було умов для розвитку ремесла. Бідність ремісника не дозволяла йому поліпшити орудія виробництва.

Римське суспільство в економичному відношенні—гинуло. Земля виснажилась, ремісництво не развивалось. Велика кількість народу нудьгувала без праці, вишукуючи хліба. Про минулі цвітущі часи згадували, як про чудовий сон. Навіть вищі кола громадянства шукали нового та незвичайного.

Римське суспільство було повне суперечок: класової боротьби. Багачі, маючи великі багацтва, були захоплені роскішним життям. В догодливість багачам владою пророблялись нелюдські вчинки та жорстокости над рабами за самі незначні провини.

Підкуп і подлість перевищала всякі розміри. Одночасно біднота вмірала по під тинами з голоду не маючи змоги прикласти до праці своїх рук.

Виникали повсякчасні повстання та голоднібунти.

Виходу зі скрутного економичного стану не було, тому, що не було нового засобу до виробництва, на підвалині якого могло би створитись нове суспільство. Розпад минулих форм виробництва та економичний крах поклав одпечаток на інтелектуальнім стані суспільства. Прагнення до найкращого викликало цілу низку нових шукань та вірувань. Істнуюча релігія, поклоніння природі, не відповідала істнуючим умовам і незадовольняла римлян.

Почали складатись нові байки та мити, котрі головним чином намагались знайти пояснення в усьому чудесному та незвичайному.

Надії на визволення покладались на божественне визволення „з неба". Склалась думка, що визволить римське суспільство може тільки чудодійна сила.

Легенда про Христа виросла в ціле віроучення. Збудувалась християнська релігія, але ж це не спасло Римську державу від упаду. Християнство дуже розповсюджено, але воно все таки не змогло змінить напрямку розвитку людности.

Створене суспільними умовами, воно пристосувалось до нових умовин, роблячись з релігії рабської, поневолених, в релігію пануючої буржуазної класи.

В. У.

Чого Русь охрестилась?

В старих шкільних підручниках по історії ми завжди читаємо відчулі оповідання про те, як Русь охрестилась. Зробилось це, ніби-то, по особистому велінню Київського князя Володимира, переконавшогося, що християнська віра краще поганської, а нарід цілковито підтримував його, зрозумівши, що християнська віра зо всіх найкраща.

Але ж не можна так це пояснювати—і ось через що. Звернемо увагу на географичне положення Київської землі. Вона лежала на велико-водному шляху, по котрому провадились жваві торговельні зносини по між поганською північчю і християнським півднем—багатою Візантією Київські князі, уявляючи з себе головних посередників в цій справі, добренько таки наживались на цих операціях і тому завжди шукали засобів, що до зближення з християнською Візантією, котра з таких же економичних міркувань теж цілком була зацікавлена в мирних відносинах до Руси. Але ж язичеська Русь була країною напівдикою, її верхні керуючі верстви—дружинно купецька вольниця ще мало пройнялась тими право-моральними уявами, які необхідні були для мирних, нормальних торговельних з'язків з більш культурною Візантією. Крівава помста і грубілезна сила зброї були виключними засобами розв'язання сварок і мали особливе росповсюдження на Русі. Відсутність елементарної освіти і загальна неписьменність також гаймували справу торговельних зносин з Візантією.

Більш свідомі люде древнього Києву, переважно с дружинно-купецьких верств, поступово уявили собі ці перепони. І ось вони начинають переймати звичаї, поводження і погляди багатих греків, з якими були в торговельних зносинах.

Зрозуміло тепер, чого в Києві, ще ранійще од того, як Русь офіційно охрестилась, вже була церква св. Іллі і майже половина дружини князя Ігоря клялася йменням християнського бога. Цих дружинників-християн при Володимирі було вже багато і ці військово-християнські кола робилися все більше тою силою, яку Византія хитро використувала для мирного впливу і для культурно-політичного завоювання Русі.

,,Обращение русских в христианство сулило дальнейшее подчинение Поднепровья греческому влиянию и обещало жадному Византийскому духовенству новые источники доходов''. [1])

Треба мати на увазі християнське вчення доби охрещення Руси, яке нічого спільного, крім йменння, не мало з первісним християнством, религією обездоленого люду, котру грецькі богослови переробили на религію багачів, потроху забравших все добро в свої руки, а бідноті залишили надію на краще життя на тім світі.

[1]) Русская история с древн. времен М. Н. Покровского и Н. М. Никольского т. I, стр. 138.

Всяк, хто вливався в церкву, таким чином вливався наче в новий світ, який забезпечує своїми законами недоторканість майна, дає надії на включення в ряди привілейного, багатого стану. Зрозуміло що керуючим класам Київської Русі дуже це подобалось і вони з охотою прийняли пропозіцію князя Володимира залишити незграбного Перуна й охреститися в грецьку віру.

Сучасне „таїнство" хрещення.

Дуй!.. плюй!.. Дуй!.. плюй!..

А що це зробили спочатку багаті люде, видно з одної старинної проповіди в неділю митаря й фарисея, де сказано: ,,не хвалися родом, ти, благородний, не кажи: батько мій боярин, а мученики христові—брати мої''.

Таким чином охрещенню сприяли з одного боку багацтва Візантії, котра впливала через своїх агентів політичних, якими були священики, що готували грунт для грецького впливу на Русь, а з другого боку це була справа дружини та купців з Володимиром на чолі, вбачавших в християнстві засіб прищепитися до Візантійської цівілізації.

Що-ж торкається простого люду, то йому оці міркування про переважність одної віри над другою були чужі й не зрозумілі. Він цупко тримався старих богів-ідолів, він по-старому довіряв своїм волхвам, не дивлячись на те, що по княжеському наказу він формально і прийняв чужу віру християнську, отже лише після збройного впливу з боку керуючих, як про те свідчить літопись.

Зі своїми ідолами нарід ховався по лісних нетрях, аби не підпасти по княжеському наказу охрещенню, а залишитись при старій, любій йому вірі. Утворилося двовір'я коли новоохрещені продовжували шанувати своїх старих богів.

Щоб запобігти цьому, християнські священики стали пристосовувать християнські обряди й звичаї до язичеських. І лише через багато віків, під впливом научного знання, нарід починає звільнятися від забобонів як язичеської, так і християнської віри.

Я. Р.

Що таке „душа“?

(Праця мозку та нервів)

Всі релігії вчать, що в людині є „душа“, яка керує людиною за життя, а по смерти йде в замогильний світ.

Мал. 1. Нервова клітина з людського мозку.

А чи це ж так? Звичайно — ні.

Наука каже нам, що вся так звана „душевна діяльність“ відбувається у людей (і у инших тварин теж) в головнім та спинним мозкові і нервах. Головний мозок знаходиться в черепі, спинний — в каналі хребцьового стовба, а нерви наче тонкий дріт переплутують все тіло, з'єднують головний та спинний мозок зо всіма органами почувань, з м'язами, залозами і т. и.

Мал. 2. Схема передачи так зв. н. простого рефлексу. 1) Кожа, або любий почутливий орган, в якому розгортаються волокна почутливого нерва (4), котрі передають роздратовування в нервову клітину спинного вузла (5), а від неї далі в спинний мозок в безпосередню близкість до початку рулюючого нервового волокна (6), який передає, в свою чергу через так-званий передній корешок (4), тончок м'язеві (2), м'яз скорочується і згинає палець.

Як нерви так і мозок складаються з білої та сірої річевини і при розгляді під мікроскопом (приладдя з побільшуючими шклами) можна бачити окремі частини мозку, так звані нейрони (нервові клітини) з наросточками на всі боки (мал. 1).

Діяльність спинного та свідних частин головного мозку доволі проста. Вона складається з простих, або безумовних рефлексів. Рефлекс—це рухання тіла у відповідь на яку-небудь зовнішню дію (напр. коли вколоть руку, вона відсмикнеться; коли опекти—теж; коли попаде що небажане в горло, почнеться кашель; коли перед очима що-небудь рухається, очі блимають; коли спіткнешся—руки витягнуться вперед і на бік; від холоду тіло щулиться; під час їди слини тече в рот більше і т. и.)

Нервові кінцівки на поперечньо-волосяних м'язах. и — нервові — кремі такотні волокна; е—рухаюча пластинка; с—розподіл почуваючого нервового волокна.

Суть рефлекса ось в чому:

Істнують почуваючі нерви, котрі з поверхні тіла і від органів почувань ідуть до мозку і передають йому збудження (нервовий ток), а від мозку йдуть до м'язів і залозів рухаючі нерви, котрі, підбуджуючись, роздратовують м'язи і утворюють рухання тіла, або, впливаючи на залози, вилучають з них плинности (слину, сльози, піт і т. и.) (мал. 2 і 3).

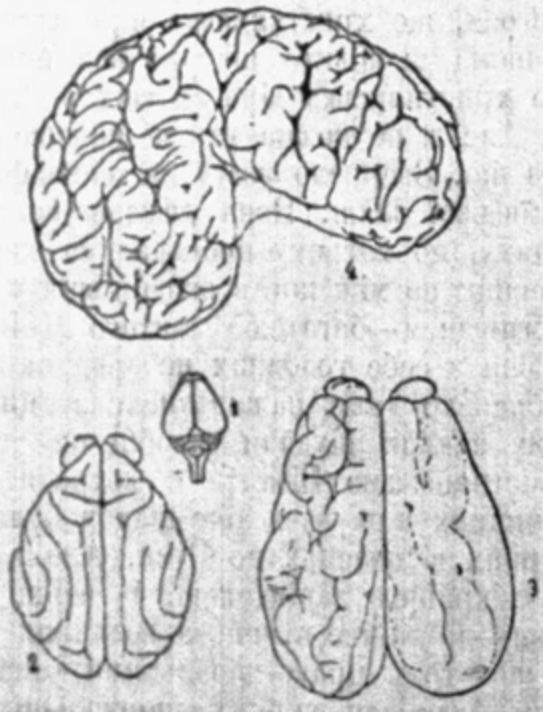

Мал. 4. 1) Мозок крота. 2) Мозок лисиці. 3) Мозок вівці. 4) Мозок слона.

Діяльність верхніх частин головного мозку, так званих півкуль мозку, більш складна й ускопалена. Тут на поверхні, на корі головного мозку, знаходиться багато борозенок та ізвивин, і чим їх більше, тим краще, а в цих борозенках знаходиться коштовна сіра річевина. Наука довідалась, що ступінь розвитку розуму тварин (і людей) залежить, по-перше, од відносної ваги головного мозку (у риб вага мозку відноситься до ваги всього тіла, як 1:5'68, у плазунів 1:1320, у птиць 1:212, у ссавців 1:185. Відношення ваги головного мозку до спинного у черепахи 3:10, у коропа 21:10, у білки 43:10, у людини 400:10) і, по-друге, особливо, од кількости і глибини цих борозен та ізвивин (мал 4). Мозок людини як раз видається великою кількістю цих ізвивин, але в мозкові ідіота або 5—6 місячного зародку їх занадто мало (мал. 5, 6 і 7).

Мал. 5. Мозок зародку людини другої половини 3-го місяцю, ззаду.

Мал. 6. Мозок зародку людини з початку 8-го місяцю.

Як раз в оцій сірій річевині кори, в цих ізвивинах і винікають складні або умовні рефлекси. Від простих рефлексів вони відріжняються тим, що, по-перше, не завсігди викликають рухання, а часто залишаються

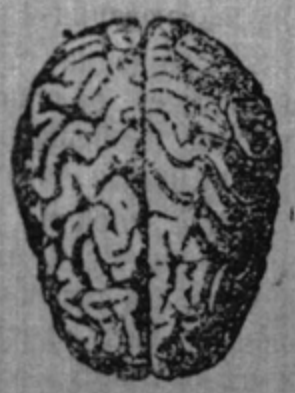

Мал. 7. Мозок людини зверху.

тут же в мозкові; по-друге, виникають поруч з особливим внутрішнім переживанням, котре ми звемо свідомістю. Свідомість по суті своїй лише велике нервове збудження відомого розділу мозкової кори, на котрому сталося скупчення енергії, останні ж

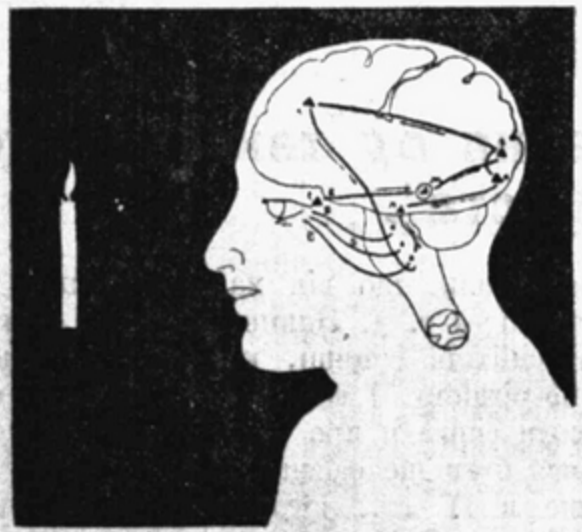

Мал. 8. Схема показує, як людина дивиться. Викликане світом збудження сітчатки (е) по зоровому нервові прямує до сітчатого розділу мозкової кори (з). Звідси збудження, з одного боку, прямує по асоціонным (сполучаючим) провідникам до зовнішнього рухаючого розділу потилишної частини мозкової кори і звідти по сходячим провідникам до розділу перед їх чотирьох горбів, а п тім через задній подовжний пучок до нервових ядер очей VI, VI і III, приводючи до вірної п ставовки ока; з другого боку, до розділу з осереджування в передлобній частині кори (к), звідки по вниз схо ячим провідниках прямує до тих же рухаючих очі нервів VI, IV і III, здіснюючи свідомий напрямок погляду при з'осереджуванню на свічці.

розділи залишились наче б то в тіні. Розглянемо, як працює ця верхня частина мозку.

Припустимо, що перед людин ю знаходиться свічка. Світові проминня, відбиваючись од свічки, попадають в очі, проходять через хрусталик (як через вигнуте шкло) і попадають на задню стінку

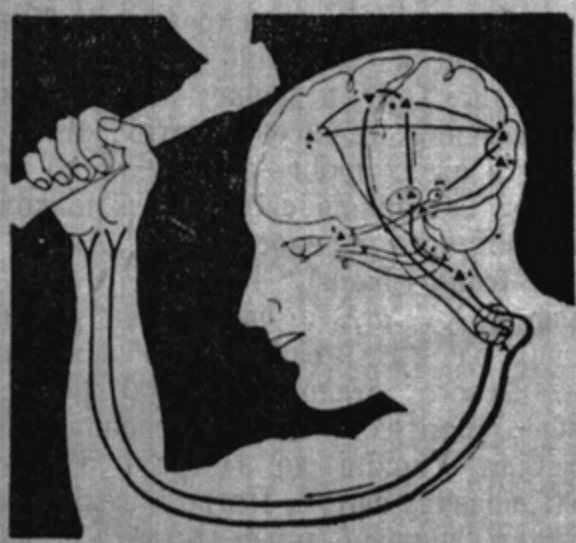

Мал. 9. Схема показує, як людина працює.

ока-сітчатку. На сітчатці є річевина—зоровий пурпур. Він од світу розпадається (такі річи і в фотографії вживають), і від цього виникають нові річевини, які роз'їдають кінчики зорових нервів, розміщених в сітчатці, і викликають нервовий ток відомої сили. Цей нервовий ток передається корі головного мозку в її потилишній частині (так званий зоровий осередок) і розпливається по всьому мозкові. Коли всі останні враження од инших нервів (кожних, м'язових, слухових) в цей мент не так дужі, то виникає скупчення нервового збудження в зоровому осередкові і з'являється думка, що торкається як раз свічки. Ця думка хоч перейде в вольове рухання, хоч залишиться, загальмується.

Коли б ми подивились оком на сіру річевину ізвивин, то ми не примітили б ніякої ріжниці, коли людина думає або не думає, але ж коли б ми, не довіряючи окові, перевірили справу приладдями, то побачили б, що сіра річевина зовсім відмінюється тоді, коли людина думає. Тоді найдрібніші частини цієї річевини наелектризовуються, повертаються в іони (частини, заряжені електрикою), котрі розкладаються ланцюжком. Коли разом з виглядом квіток (нам ще невідомих), хто-небудь голосно назове їх, тоді в мозкові через збудження слухового нерва і слухового осередку повстає другий рядок іонів, який тісно буде сполучений з першим рядочком, котрий повстав од впливу квітки на зір. Коли вдруге доведеться почути лише назву квітки, збудження пройде не лише по звуковій (уже знайомій), протоптаній стежці, а й по зоровім рядочку і викличе так звану „уяву" про квітку в той час, коли її нема. Ось таки початок і єство пам'яти.

Мал. 10. Топографія (опис розположіння) мозкової кори. 1—Зорова сфера; 2—слухова сфера; 3—нюхова сфера; 4 і 5—осередок мови Останні обозначіння належать до рухаючих осередків.

Можна виявити з'язок з назвами предметів, намальованих літерами, і тоді при погляді на ці значки (читання) нарисн слів будуть викликать у вас уявлення ріжних річей і дій.

Було примічено і перевірено наукою, що частини кори головного мозку росподілені між окремими органами почувань; напр. зорові збудження приймаються лише потилишньою часткою мозку, слухові—лише височньою часткою мозку, нюхові—на горбику нижче височньої частки, смакові—в осередку, шкірян й м'язові—попереду; осередки, од яких збудження передається рухаючим нервам, теж росподілені (мал. 10). Так що коли у собаки або у иншої тварини вирізували відому частину мозку, то собака, залишаючись живою, губила яку-небудь здібність (ту самісіньку, котрою відала оця часточка мозку); або переставала бачити (хоч очі і зоровий нерв залишались як слід, а лише зоровий осередок вирізувався) або не могла рухати лапою (коли вирізувалась частина мозку, викликаюча рухання цеї лапи). Такі ж явища спостерігали, пропускаючи через ріжні розділи головного мозку тварин електричний ток. Тоді начинала рухатись така частина тіла, ті м'язі й залози, з якими з'язана роздратовуєма частина мозку. На людях це явище теж було перевірено, коли потрошили черепи по-

мерших, розглядали мозок або робили операцію в мозкові хворої людини. Коли ці люде мали параліч якої частини тіла, або позбавлялись котрої-небудь здібности (буває, напр., що чують слова, але ж не розуміють їх), завсігди виявлялось, що ті частини мозку, котрі цим завідували, були зіпсовані.

Зі всього цього яскраво видно, що „душі", окремої од тіла, нема: в тілові є мозок, що по смерти перестає працювати (бо кров не годує вже його) і думки погаснуть. Так що ні про яке безсмертя „душі" думать не доводиться.

М. Фролів.

Коли й як почалося літочислення од так званого „Народження Христа".

Зараз в Європі лічать роки од т. з. „Різдва Христового". Родився, ніби то, 1923 роки тому в Палестині Христос. З того часу розпочали скрізь по світові наново роки лічити, а це ж є один з доказів єства божеського вчення. Отже вірити в це й досі може лише той, хто зовсім незнайомий з фактами історії.

В літературі нема ніяких справжніх свідоцтв що до існування чоловіка-Ісуса. Навіть найстаріші списи евангелія і творів „отців церкви" нічого певного про це не кажуть, не говорять про Ісуса, як про людину. Ці джерела до IX—X століття кажуть лише про божество—Ісуса, як символ, а не як про дійсну особу. До того ж і малювали його тоді в вигляді агнця, иноді з людською головою, иноді з хрестом між ніжками. Так було аж до 692 р., коли на трульськім соборі це було заборонено.

Зрозуміло, що у перших християн і не виникала тоді думка про нове літочислення од Р. Х., бо, як каже блаженний Августин (V ст.), Ісус був споконвіку, народився раніше всіх поколінь.

В тодішній всесвітній Римській державі роки лічили од заснування м. Риму. Що до Греції, то там відбувалися що-річні релігійно-спортивні гриця „Олімпіади", по числу яких і літочислення велося.

Так було до 248 р. (рахуючи по загально-прийнятому), коли імператором Риму став Діоклетіан людина розумна, але рабського походження. Щоб більш піднестись, він завів бучні церемонії, окружив титул імператора божеською шанобою, щоб дивились на царя, як на бога, що потім і сталося. Між иншим, він завів і нове літочислення.

Діоклетіан не любив християн, мучив їх, катував. Тому й ці останні ввели по-між собою нове літочислення од „доби мучеників", не знаючи ніякого „народження христа", про котре і в евангелії говориться мало зрозуміло, а отці та вчителі церкви (Юстин, Кирило єрусалимський, Августин, Василь, Лев Великий и багато инших) писали, вчили та сперечались по-між собою за те, що Ісус не мав людського тіла, не визнавали зачаття в лоні діви, казали, що він мав „астральне тіло з вищої матерії" і т. д. Виникали ріжні секти, як от секта маніхеїв і инші, котрі на це дивились і вчили по-ріжному. І все це—в I, II та III ст. по Р. Х., коли спогади про нього, коли б він дійсно був, малися бути ще свіжими.

І лише в IV ст., після великих суперечок, Різдво Христове було введено в число свят і пристосовано до „дня народження сонця", коли воно, як кажуть, повертає на весну і день збільшується.

Року 532, манах-каноніст, пізнійше аббат, скит по походженню, Діонис Малий, складаючи пасхалію, задумав почати нове літочислення, але не од Діоклетіана, а од „втілення на землі Господа нашого Ісуса Христа", котре він зовсім самовільно пристосував до 754 р. од заснування Риму.

Але ж і після того, на Трульськім соборі р. 692 багато було суперечок поміж епископів про те, чи дійсно було „народження Ісуса в тілі на землі і чи не уявляє з себе таке вчення єресі".

Отже з метою більшого впливу на маси, бо як раз чекали що в 1000 році буде кінець світу і другий прихід, поборола думка, яка й вилилась в постанові собору: „рахувати народження Христа в тілі бувшим, але ж коли саме воно сталося, так і не вирішили. Тому в церковних і державних актах літочислення Діонисове зустрічається лише з 742 року, в актах папи—з X ст. і то поруч з офіційним, од „створіння світу", теж цілком фантастично виведеного з родословної: „Аврам породив Ісаака, Ісаак—Іакова" і т. д.

І лише з XV ст., з часів папи Євгена IV, літочислення од Р. Х. робиться обов'язковим до вживання. Всього, стало буть, 400 років тому, як в Європі запанувало це літочислення!

В Росії та Україні до Петра I літочислення велося од „початку світу", Петро I звелів рік 7208 лічити 1700-м, а новий рік святкувати не першого березня та вересня, як було до цього, а 1-го січня, як це було заведено в Західній Європі ще з XVI століття.

М. Канторів.

ХРИСТИЯНСТВО — РЕЛІГІЯ ГНОБИТЕЛІВ.

Притча про виноградник.

Ісус, як каже евангелія від Марка, навчав народ притчою про виноградаря. Підприємець вклав свої гроші у виноградник. Він посадив лози, огородив культивовану ділянку, провів канали для орошення та збудував сторожову башту. Сам він землі не обробляв: він робив тільки із свого капіталу гарний ужиток. Виноградник він наняв для оброблення, відай, артілі вільнонаємних робітників, тому що їх протиставляється рабам підприємця.

В осени господарь посилає до робітників раба-прикажчика за врожаєм. Робітники стали вимагати собі увесь продукт своєї праці і виявили свої домагання в бунтарській формі: побили та прогнали раба. Нераз посилав підприємець своїх прикажчиків, і робітники що-разу проганяли їх камінням, ганьбили, та ще й убивали. Нам однаковісінько, з яким морально-навчаючим наміром це розповідається. Для нас має зараз вагу внутрішній зміст притчі. Автор притчі, що стояв-би на погляді пролетаріяту, може вважав-би їхній спосіб боротьби із власником недосконалим, некорисним, невідповідним до наміру, але він-би не зміг не виправдати робітника, що відкидає право нетрудової властности, права одержувати врожай тому, хто не сіяв і не жав, а тільки набивав свою комору чужими руками.

Нарешті, підприємець посилає до непокорних робітників свого сина, спадкоємця капіталу. Питання про право спадщини—найпекучіше в суперечці за приватну властність. Як-що і знаходять виправдання правам капіталіста—в його натурі ощадливого, підприємчивого організатора, так за те в капіталі-спадщині нетрудовий характер приватної власности виступає наочно з повною силою. Робітники міркують так: ми робили—ми спадкоємці винограґника. Уб'ємо юридичного спадкоємця і оброблятимемо виноградник комунальним способом.

Так вони зробили у притчі. Як роз'язати цю суперечку за власність?—питається евангеліст,—і відповідає: підприємець з'явиться сам, переб'є бунтарів-робітників і віддасть виноградник в оренду покірливим робітникам.

Змагання між робітництвом та капіталом евангелія роз'язує не вагаючися на користь підприємця та проти робітників. Морчль притчі надає глибини буржуазно-класовому поглядові евангеліста. Підприємець перебуває в такому самому стосунку до своїх робітників, як бог до всього народу. Як людина мусить чинити волю бога, так робітник мусить чинити волю підприємця.

Від чого буває вітер?

Агр. А. Сок. в статті „Чому не буває дощу?" пише, що в цій справі багато від вітру залежить. Нанесе, мовляв, вітер всякого повітря чи охолодить ту пару, що вже є в повітрі, і дощ піде, а бог тут ні при чому... Так то воно так, а тільки чи не скаже на це якась богомільна бабуся або й сам слуга божий: —Отак! Но вмер Данило—болячка задавила! Хай дощ од вітру, хай (язик би тобі поприщило, клятий безбожник—а вітер од кого, га? Від кого?!

Так от щоб таке непорозуміння попередить, я хочу сказати рішуче і бабусі богомільній і всім, хто таке подумає:—І вітер не від бога! і тут молебні ні до чого не призведуть!

Бо вітер саме звичайнісіньке явище природи, яке освічені люде вивчили, як свої п'ять пальців, і богові до нього вже не приступитися.

Справді же бо.. Вітер є ніщо инше, як повітря, що оточує нас, тільки тоді, коли воно рухається. В тиху годину ми вітру не чуємо, коли стоїмо нерухомо. Але досить нам швидко побігти, чи махнути чимсь широким і ми зразу почуємо вітер, бо вітер є рух повітря. Чого-ж часто-густо вітер віє, дає про себе знать, хоч ми й не рухаємось і не махаємо нічим? Вже давно спостережено, що всі тіла від тепла поширюються й ніби лекшають. Цьому підлягає й повітря. Коли надути ним, наприклад, свинячий пухирь, щільно й міцно зав'язати його і потім почать нагрівати у звичайному повітрі, то пухирь починає роздиматись, більшати, підлітати і може навіть лопнути. Тепле повітря лекше за холодне і тому летить наверх, залишаючи своє місце холодному. Тепер пригадайте собі, що сонце гріє землю не скрізь одинаково. Є країни, де й зовсім ніколи зіми не буває, де в піску можна яйця пекти — так він нагрівається сонцем, а єсть і такі, де ніколи справжнього літа не буває—такий там холод. Так от розігріте повітря теплих країн, як дуже легке, піднімається вгору, а місце його спішить зайняти важке холодне повітря з холодних країн. От уже вам і є постійна причина постійного вітру. Коли б земля спокійно стояла собі на місці, і не крутилась кругом своєї вісі й кругом сонця та щоб по ній не було ні гір, ні лісів, ні морів, то так би воно й було постійно—весь би час вітер віяв усе в один бік. А то високі гори спиняють вітер або повертають у другий бік, великі ліси, що трапляються по дорозі вітрові, обезсилюють його, земля обігаючи сонце і крутячись коло своєї вісі те ж зміняє напрямок вітру, потім земля нагрівається і остигає швидче, чим вода—все це веде до того, що наприклад, в нашому краї постійних вітрів немає: то дмуть вони в один бік, то в другий, то зовсім тихо буває, а то й ціла буря підіймається; часто-густо навіть за один день напрямок вітру міняється кілька разів.

Через те, що вітри й їх напрямок залежать від сонця, руху землі й земної поверхні, керувати людина ними по своїй уподобі поки що не в силі. Але вчені люди вже досить добре вивчили рух вітрів, причини кожного напрямку вітру і тому при допомозі ріжних приладів та вирахувань зарані можуть передбачати, який буде вітер, і тому попередити людей, щоб вони були готові для захисту від нього, коли вітер буде небезпешним.

Вітряченко.

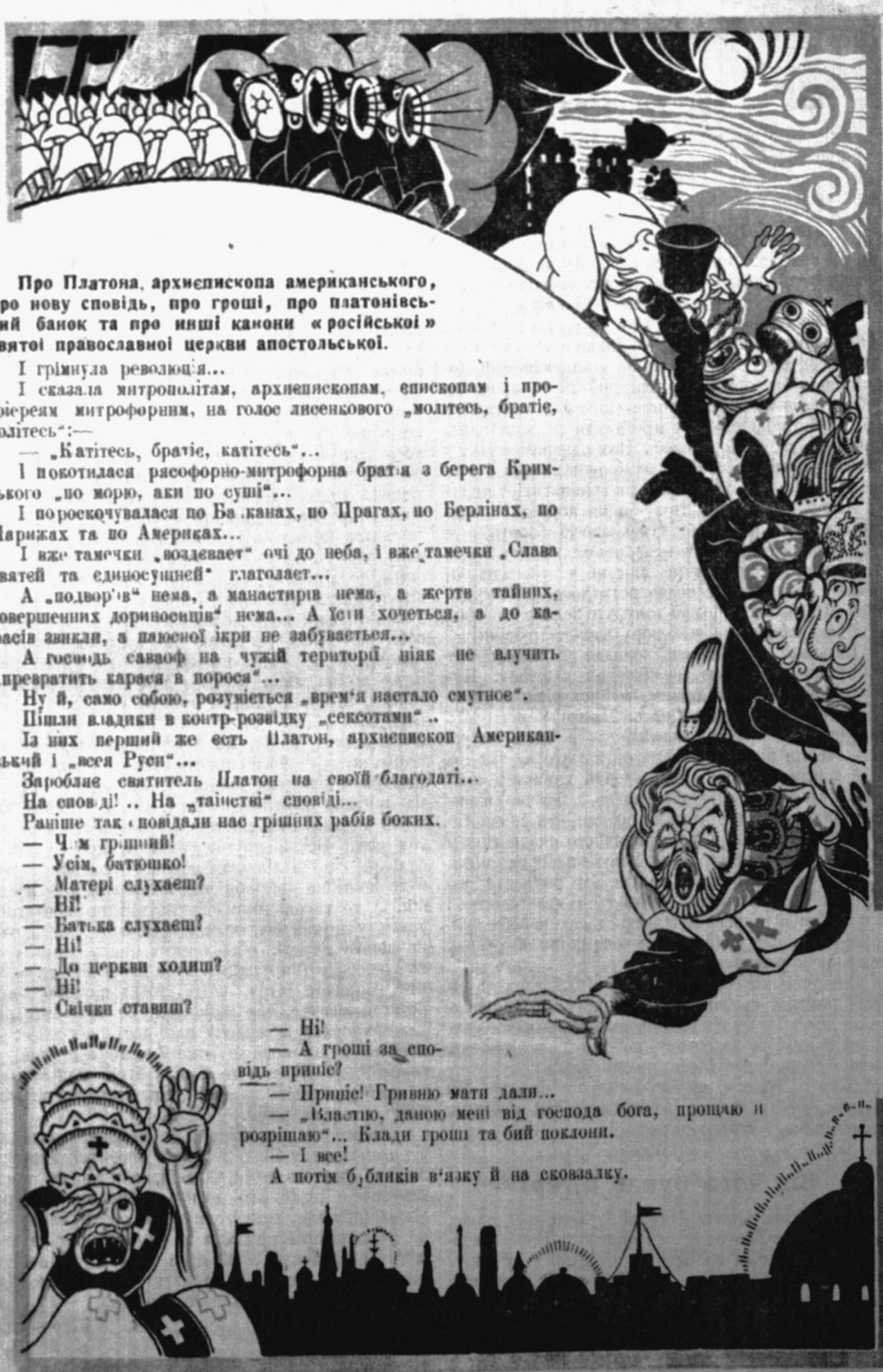

Про Платона, архиепископа американського, про нову сповідь, про гроші, про платонівський банок та про инші канони «російської» святої православної церкви апостольської.

І грімнула революція...

І сказала митрополітам, архиепископам, епископам і протоієреям митрофорним, на голос лисенкового „молітесь, братіє, молітесь“:—

— „Катітесь, братіє, катітесь“...

І покотилася рясофорно-митрофорна братія з берега Кримського „по морю, аки по суші“...

І поскочувалася по Балканах, по Прагах, по Берлінах, по Парижах та по Америках...

І вже тамечки „воздевает“ очі до неба, і вже тамечки „Слава святей та единосущней“ глаголает...

А „подворів“ нема, а манастирів нема, а жертв тайних, совершенних доринесиців“ нема... А їсти хочеться, а до карасів звикли, а паюсної ікри не забувається...

А господь саваоф на чужій території ніяк не влучить „превратить караса в пороса“...

Ну й, само собою, розуміється „врем'я настало смутное“.

Пішли владики в контр-розвідку „сексотами“..

Із них перший же есть Платон, архиепископ Американський і „всея Руси“...

Заробляє святитель Платон на своїй благодаті...

На сповіді! .. На „таїнстві“ сповіді...

Раніше так сповідали нас грішних рабів божих.

— Чим грішний!

— Усім, батюшко!

— Матері слухаєш?

— Ні!

— Батька слухаєш?

— Ні!

— До церкви ходиш?

— Ні!

— Свічки ставиш?

— Ні!

— А гроші за сповідь приніс?

— Приніс! Гривню мати дали...

— „Властю, даною мені від господа бога, прощаю и розрішаю“... Клади гроші та бий поклони.

— І все!

А потім бубликів в'язку й на сковзалку.

А Платон, архиепископ, не так сповідає православних християн у Америці.

— Во ім'я отця і сина і святого духа. Аміньякої партії?! Скілько заробляєш! Де гроші держиш? Чи співчуваєш більшовикам? Чи визнаєш Радянську владу? Чому гроші не держиш у банку при консисторії?

Після такої сповіді ви поклонів не б'єте, а просто собі „ввергаєтесь в узилище" американської поліції, де й одсижуєте свої гріхи, сподіваючись царства небесного...

Потім вас випускають, і посилається до вас „духівник" „увещевати" покласти гроші, коли вони у вас єсть, обов'язково у консисторський банок...

Ви кладете, а вам дають росписку.

Коли вам треба буде грошей, ви йдете до банку.

Банк вам каже:

— Ви дали гроші особисто святителеві Платонові. Ви до Платона.

— Ви пожертвували гроші на святу православну соборну й апостольську церкву...

Ви в крик!

Приходить поліція і вас „ввергають", бо ви „большевик"...

. . . . . .

І „превращає" американський господь, молитвами святителя Платона „карася в порося"...

І ікра є... І стерлядка є.... І осетринка є....

. . . . . .

Слава тобі, господи, слава тобі!

Відомости взято із Н'ю-йорських газет із статтів священника Дудикова.

Остап Вишня („В.").

„Чудотрест".

Чудотворна промисловість дрібніє.

Кожен сопливий пан-отець намагається устругнути чудо—автономно.

Звичайно, у попа очі завидющі, а руки загребущі, але що з того?

Кожному бажається заробити!...

— „Із ніх же и рвий есмь аз"

Тому, пропоную всі чудотворні виробничі підприємства,—чи заводи, чи як їх—об'єднати.

— В чудотрест.

На завидки всім Європам.

Вони там людей омолоджують, а ми образи будемо відновляти...

Лопнуть від злости!..

А їхні леді, мадами та фрау розведуться з чоловіками—підприємцями, візьмуть цепки й припруть сюди вклонитися відновленим образам.

Ходять же наші баби!..

А приладдя яке для чудотресту!

Перш над усе патріарх Тихон:

І мученик і преподобний, і святитель, і сухоребрий і благодійник.

В 1922 році скільком голодним допоміг.

— Умерти.

На мощі піде ..

Улаштувати треба

— З ракою...

Від усякої хвороби буде лікувати.

Заткнемо за пояса всю медпрофесуру.

А Чехівський, професор, один Чехівський чого варт!

І ісповідник, і Маркса знає, й на диспутах виступає...

— На схимника висвятимо.

Попереду підсушимо, а після висвятимо.

Не підсушивши,—не можна!

Перетвориться в Роспутина.

Директором чудотресту закличемо „спеца".

— Львова.

Обер-прокурором святійшого синоду був, святійший синод розігнав, Всеросійський собор скликав, патріарха Тихона вибірав, живу церкву організував, потім патріарха прогнав, потім за кордон тікав, за кордоном усе переплутав, потім повернувся назад і читає лекції: про Роспутина, про Алісу, про патріарха, про мощі, про що хочете! А грошики гребе.

В чудотресті—чудоспец.

А нам аби гроші.

Шкода, що совість не дозволяє, а то ми рабів божих стригонули б.

Атеїст.

Зірвали чудо.

В Чернухівськім районі (батьківщина Сковороди) з'явилось джерело.

Батюшка місцевий Дмитро почав його святити.

Селяне за яйця, за полотно, за гроші—чудо за добрити.

Райвиконком за ті самі яйця, за те саме полотно та за гроші.

— На дитячий будинок.

А батюшка тоді:

— Православні! Яке там у чорта чудо, ідіть собі до дому! Це так щось!..

І справді!... Що то за чудо, коли на дитячий будинок?...

— Холера—не чудо.

„В.".

„И воздам коемуждо по делом его“.

Баби попів ублажають.

„Прійдіте ко мне всі обремененні і випью за ваше здоровье“...

Попи—Бога.

„Се жертва тайная доприносится“...

Бог—Баб.

„Обремененная! В болезнях будеші рождать детей“!
—Що кутя, то й дитя!

Не життя, а малина попівським свиням.

„Се жертва явная доприносится“.

„Ти єси бог,—творяй чудеса“.

Наш український бог довго бив баклуші, а зараз працює.

—Творить чудеса.—

Там образок обновить, там на хрестика благодаті напустить, там воду освятить, словом...

—Печеться!

А баби печуть паляниці та відносять попам.

—Просто ідилія.—

Баби попів ублажають, попи бога, бог-бабів.

Попики одержують паляниці, бог димок нюхає, а баби...

—Що кутя, то й дитя.

Не життя, а малина...

—Попівським свиням...

Працьовитий пророк.

Пророку Ілії ніяково стало, коли бог взявся за працю.

Всесвітній господар працює, то гостю сидіти склавши руки не годиться.

Запріг Ілія вогневих коней у вогневійй плуг і латати на Бердичів.

Обібрав для мешкання церковну баню в селі та й прийнявся за хліборобство.

Оре та сіє для віруючих жито.

Можете вирізати, вставити в рамку й молитись..

Про цю подію блискавкою облетіла чутка всю округу.

І посунули баби та діди вклонитися чудові.

Приходять в село.

— Скажіть, будьте ласкаві, сюди приїхав, чи пак прилетів, пророк Ілія?

Сюди, дідусю, сюди!

Побачити його можна?

Ні—вдень його не видко.

А вночі?

А вночі він їздить орати, то його теж не видко.

Та хто ж його бачив?

Баба Параска бачила, як орав її ниву та ...ниться з ним.

...ом!—судиться?...

...дька пророк? Це наш селянин ... його дражнять пророком, бо ...вік.

...господи!.. А мені наказали...

...дусю, м... прикладаємо точні-... як вам наказали...

...ставити в рамку й молитись...

...напишемо?!...

Казнодій.

Ех, некрольог би про його шкрябнути, але... не вмер.

Жив. В селі Гуті Гостомисльскій казнодієм рахується.

Жінку лупить що-денно. Дочку прибив, малим дітям лічить ребра по писанню, а туда.

— Євангеліст—адвентіст.

По суботам віруючих навчає.

— Бідаку допомогайте добрими словами.

Матеріяльна допомога псує вдачу.

Дітей виховуйте в страсі божому.

Гаразд. Міліція! а дай протокольчик про рахунки дитячих ребер та кісток!

Носик.

Скрутне становище янгола.

Святе письмо повчає.

— При охрещенні кожній людині надається янгол—оберегач.

Не боронити від злочинців—ні!.

Просто, божий шпиг. Согрішить людина, янгол зараз у книжечку записує, а на тім світі богові розкаже.

І куди б людина непішла, та що б вона не робила, щоб не думала, янгол все записує.

А у нас на малюнку не записує, й книжки не виймає, бо мусів рукою носа затулити...

„БЕЗВІРНИК“.

Продовжується передплата на щомісячний ілюстрований антірелігійний журнал „Безвірник“.

Умови: На місяць 15 к. з.
Колект. передпл. 20% знижки.

Адреса редакції: Київ, Агіпроп Губкому.

Головна контора: Київ, вулиця Воровського ч. 22. Книгарня Сорабкопу.

ВИДАВЕЦЬ—СОРАБКОП. РЕДАКТОР—ВІКТОРІЯ.

Держ. Трест „Київ-Друк“, друк. Ч. 2, Пушкинська, Ч. 4 Зам. 244—5.000.

Серпень 1948 р.

ають, поня бога, бог-баб
ть паляниці, бог димок н

дитя.
ина...
ям...

Ціна 15 коп. [2:335.4](05)(47.711К)„1924.06“ Червень, 1924 року.

БЕЗВІРНИК

ч 6

Журнал Київського Губкому К. П. (б.) У. Видавець «Сорабкоп».

„Відрікаємось“...

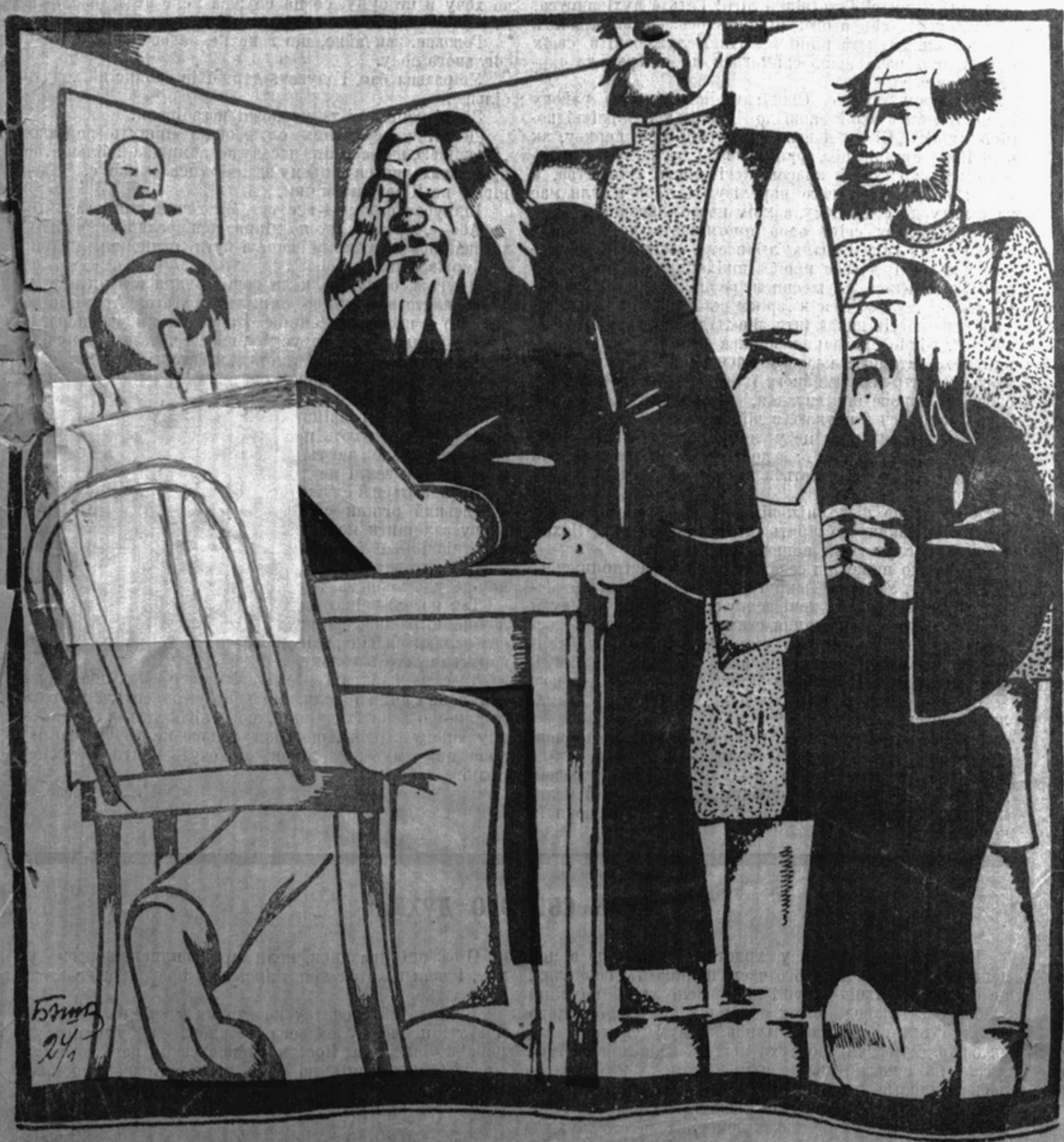

СЛУЖБОВЕЦЬ: Через що це ви зрікаєтесь сану?
ПОП: Раніш я обдурював людей, а тепер мене почали обдурювати. Бовтуни кладуть за сповідь...

„Відрікаємось“.

Все далі важче стає попам. Перестають їм вірить люди. А коли так—яка користь рясу носити. Доводиться скидати її, доводиться зрікатися сану.

„Ви будуєте нове життя, ви справді працюєте, ваша віра—наука, а ми перебуваємо в релігійному багні. Ми обдурювали вас, ми не люде, а якісь паразіти. Геть цей дурман! Геть від релігії! Геть з духівництва! Відрікаємось від нього. Відрікаємось!“ —так кричать зараз попи, дяки та инші релігійні службовці в своїх заявах, що, наче дощ, сипляться до сільрад та окрліквідкомів.

Приміром, дяк с. Свидівки Дахнівського району В. Ф. Кулик в своїй заяві до Черкаської Окрліквідкомісії пише: „Після довгих міркувань про церкву, як релігійну організацію, функції якої затримують революційний поступ і класову свідомість селянства, а також своєю ідеологією паралізують творчі сили мас на шляху до соціялізму, а крім цього—пояснення церкви про будову світу явно протирічать досягненням науки в цій галузі знань людности,—маючи перед собою такі ясні докази про її шкідливу діяльність, надалі залишатись службовцем релігійної організації—не чесно. А тому зовсім зрікаюсь звання дяка й прохаю мене зовсім виключити зі складу релігійних службовців“. Цінне признання: церква затримує революційний рух, затемнює класову свідомість селянства, являється контр-революційною, її пояснення про будову світу не більше як вигадки, нісенітниці, казки, які йдуть всупереч з наукою, з дійсністю.

Правда, признання це у нашого дяка трохи запізнилось: селянин і сам вже добре знає про все це, він уже став на шлях боротьби з церквою, релігією та її забобонами.

Але краще пізно, ніж ніколи. Та й серед селян є ще багато таких, що вірять ще попам і церкві. Нехай же вони послухають і нашого дяка.

А ось що пише піп села Попудні, Монастирищенського району, Уманської округи: „Проміння соціялістичної науки розвіяло в мені всяку релігійну темряву й машкара духовного звання стала мені огидною й нестерпучою, а тому рішучо відмовляюсь від сана священика, назавше рву з церквою та її помилками й забобонами й маю бажання зайнятися чесною працею“.

От і розберися, чесний народе!—„Чесні отці“, а займалися нечесною працею.

Але, все-ж, очевидячки, цей піп не втеряв ще зовсім совісти, як то кажуть, коли йому огидно стало удавати з себе релігійну людину й дурити людей. Другим—і за вухом не свербить: дурять і ще й паляниці за це вимагають. Певно, будуть дурить, поки їх не виженуть.

А паляниці не аби-яку ролю відограють в житті попів та дяків. Де-які з них про це одверто заявляють: наприклад, піп села Хейлово, Уманської округи Андрій Маркович, який пише до сільради: „коли одержав посаду попа, служив в церкві, справно одбував всі одбутки по релігійним справам, а тепер служити більш не хочу й не буду, бо ця служба мене не задовольняє ні з релігійного, ні з матеріяльного боку“.

Головне, звичайно, що вона не задовольняє з матеріяльного боку.

Увірвався бас. Годувать дармоїдів селяне не хочуть більше.

Землі попівські та церковні позабірали.

Де-які з церковних службовців пишуть коротко: „Сповіщаю, що залишив посаду псаломщика й більше не буду знаходиться в цьому званні“ (псаломщик с. Яблунівки на Шевченківщині).

Відрубав разом—і все тут. Як хочете так і гадайте.

Або—„через те, що я змінив свій погляд на релігію, то знайшов ненужним надалі бути священиком“ (піп с. Буртів Віталій Попов).

Другі-ж, особливо, коли вони попали в попи з учителів, надто вже мудро пишуть і багато. Аркушів зо два або й цілих три спише (така вже писуча порода) і чого тільки не понаписує там, що аж читати надокучає.

От приміром такого листа „накатав“ псаломщик с. Павловки, що був колись вчителем, а там якось його „затягло“ в псаломщики, бо голодував, а ці посади були тоді найвигоднішими. Зараз він шукає собі хліба, бо селяне не дбають про церкву й не вірять, а хоч і вірять так мало дають. Хоче землі й тому зрікається сану, бо так землі не дають.

Попадаються й службовці инших культів, наприклад, єврейський різник с. Степанівців Гайлянський пише: „хочу залишити посаду різника через те, що зрозумів непотрібність її й прошу зняти мене з учоту й порівняти в правах з усіма громадянами, аби я міг дати яку-небудь користь трудящому людові“.

Так поволі зрікаються свого сану попи, дяки, псаломщики, равіни, різники й т. д., так трудящі потроху позбавляються від релігійного дурману й тих, хто їм напускав його в голову.

То сама найкраща антірелігійна пропаганда, коли самі попи й инші прислужники церкви одверто заявляють людям, що вони їх дурили, що релігія тільки шкодить трудящому людові, що вони більше не хочуть займатися цим ганебним ділом, а хочуть жити з чесної праці.

К. Малярова.

День святого духа.

Цей празник виник у християн з того, що в цей день поминали й до цього часу поминають померлих, це б то духів їхніх—„душі“. Первісні люде, колишні хліборобські народи, своїх померлих предків, особливо тих, що чим-небудь визначались в житті, уявляли собі як богів. Думаючи, що духи можуть впливати на їхнє життя, на врожай, на посуху й т. и., вони намагались умилостивити їх жертвами, які здебільшого відбувались весною. Сліди цих жертв заховались і по цей день—в наших поминках померлих, цеб то „духів“, відкіля й виникла назва „духів день“, це б то день духів.

Отож оці празники, коли приносились жертви духам, і дали початок християнському празникові святого духа.

Дух святий спочатку не входив в трійцю. Та й самої трійці не було: вона встановлена була отцями церкви тільки на Костянтинопольськім церковнім соборові (в 381 році), до того ж християнська церква навчала, що бог має дві „іпостасі“, складається з двох особ—бога отця й бога сина.

М. К.

Свята трійця.

Незрозумілим є навчання християнської церкви про святу трійцю, про те як „в одному богові та три особи,— як і отець є бог, і син є бог, і святий дух є бог, одначе не три боги, а один бог". Це—„вище всякого нашого розуміння" пише митрополит Макарій. Ще б пак. Як же його зрозуміти, коли таку нісенітницю вигадали.

Правда, де-які отці церкви пробували пояснити, як це один бог може бути в трьох „іпостасях", це-б то в трьох особах, але з того така плутанина була, що в ній сам чорт ногу зламав би. То у них виходить, що всі три „іпостасі" (отець, син і дух)—один бог, то отець—одно, син—друге, а дух трете. Як хочеш, так і розумій—однаково нічого не зрозумієш.

Навчання це вигадане церквою, щоб затуманювати ним голови людей. Воно перейшло до християнської церкви з других поганських релігій, які мали кожна свою трійцю, що складалась здебільшого з бога-отця, матері божої й сина божого. Иноді замісць матері божої був бог-дух святий (у давнішніх індусів, наприклад).

Між иншим, де-які поганські племена Америки мають свою поганську трійцю, яка складається так само з богів—отця, сина й святого духа.

Отже наведених прикладів досить буде для того, щоб зрозуміти, що свята трійця вигадана була ще задовго до християнства колишніми народами, а християнські попи тільки додали до неї своє туманне й безглузде навчання про одного бога в трьох „іпостасях". Цим вони гадали дужче вплинути на віруючих.

Але можуть все ж запитати. Коли трійця була навіть в давніх релігіях, то очевидячки, була якась підстава тому? Безумовно, була.

Первісна людина, що ріжні явища природи уявляла собі як богів, переселяла їх на небо, надавала їм всіх властивостей людини й людського побуту; будову всесвіту первісні люди уявляли собі так як народження людини—потрібна була мати, батько й діти.

Отак і склалася думка про божественну сім'ю й взаємовідносини між богами. В залежности від того, яка сім'я на землі, люде й на небі у богів уявляли собі таку.

Треба додати ще, що християнська церква не зразу встановила у себе трійцю.

Спочатку вона вчила, що бог тільки в двох „іпостасях", складається з двох осіб—бога отця й сина. Так, принаймні, постановили отці церкви й попи на всесвітньому церковному соборові в 325 році (нікейському). Але минуло яких-небудь 50 років, як стало потрібним перерішити цю справу. Річ в тім, що під впливом инших поганських релігій серед християн стало поширюватись навчання про трійцю, при чому третім членом була матір божа. Причислити до трійці матір божу було ніяково, бо по навчанню християнської церкви вона була все ж людиною, хоч і божественною, а потім це нагадувало б про звязок християнської церкви з поганством. Але ж треба було вживати якихсь засобів, щоб це навчання не поширилося серед християн.

Отож з'їхавшись знову на церковному соборові в Костянтинополі (в 381 році) отці церкви й попи ухвалили одмінити бога в двох особах і встановили нового бога в трьох особах. Тільки замісць матері божої, що була у поганян, третім богом зробили духа святого.

Як бачимо навчання про трійцю, про бога, єдиного, але в трьох особах, є вигадкою попів, яку вони по декілько раз змінювали. Вони вигадали його для того, щоб краще було морочити темний люд.

Канторів.

Зелені свята.

А чого вони зелені? А хто їх позеленив?

Оце питання на які треба дати відповідь.

Коли ми визьмем біблію, то в другий главі діянь найдемо, що всі євреї в цей день з'їхались у Єрусалим на свято. Яке ж то в них було свято?

Вони святкували ніби то 50-й день виходу з Єгипту.

Справді ж це було дуже старе свято врожаю. У теплих краях у травні все поспівало.

І от, знявши хліб, люде улаштовували свято. Вони вбірали хати й двори зеленню, плодами врожаю та гілячками дерев.

Всі ці звичаї стародавнього єврейського празника врожаю, що сполучився з святкуванням виходу євреїв з Єгипту, були перейняті й християнами й пристосовані до трійці, до празнування духовного дня.

Коли князь Володимир охрестив киян, то довелось ввести й свято трійці.

Тільки тоді його ніхто не хтів празнувати, бо цей празник був дуже не зрозумілим для народу.

Люде празнували Івана Купала та инші поганські свята, звязані зі звичаями ходити в ліс, вклонятись березі, скакати через вогонь та иншими.

Духівництво, щоб витіснити поганські свята роспорядилось приносити в день тройці молоді деревця до хат, закопувати їх біля дверей, а в хаті посипати пахущими травами.

З того часу й виникли зелені свята.

Вони з трійцею нічого спільного не мають.

М—ко.

Початок релігії й культ предків.

Коли ми захочемо дізнатись, як і чому саме утворилась релігія, нам доведеться звернутися до дуже давньої минувшини людства.

Отже ми побачимо тоді, що у найдавніших предків людини, які тільки що відокремились від останнього миру тварин, не було ніякого уявління про бога, не було й релігії ніякої.

Але хутко, ще тоді, коли наш предок—первісна людина по свойому розумовому розвиткові була ще не дуже вище за останніх тварин, починають вже складатись перші релігійні вірування, зароджується релігія. Життя первісної людини було жорстоким і тяжким. Це була запекла боротьба за право на існування, за здобуття їжі. З одного боку доводилось змагатися за це право з дикими звірями, яких було й більше й які були сильніші за людину й спритніші й частенько хітріщі. З другого, вона постійно перебувала під загрозою загибелі з боку ріжних сил природи.

Коли звіря вона в силі була перемогти, або взяти його хитрощами, то перед бурею, грозою, повіддю, посухою, вона була безсила й безпорадна.

Тут потрібне було знаття, а його ще не було у людей.

Думка первісної людини була ще важкою й неповоротною й працювала дуже помалу.

Людина пагано ще розбіралося в тому, що діялося навкруги неї, та й саму себе ще не вміла як слід відріжняти від того, що її оточувало.

Взагалі первісна людина дуже мало знала про себе.

Народження, смерть—були для неї однаково незрозумілі.

Смерть, наприклад, не здавалась їй природнім неминучим кінцем.

Більшість людей гинуло тоді або на війні, або на ловах. Своєю смертю вмірали рідко й таку смерть вважали за нещасну випадковість.

Иноді людина бачила у сні померлих членів свого племені, розмовляла з ними, ганялась за звірями. Тоді їй спадало на думку, що вони живуть, що вона теж може бувати з ними.

Далі у них виникало бажання прохати у предків поради й допомоги, наче вони були живими.

Так виникла перша форма релігії—шанування духів померлих предків.

До них ставились, як до живих: ставили їм кращу їжу, словами й руками виявляли свою пошану й прозьбу про захист і оборону, про допомогу.

Особливо шанували, звичайно, духів померлих видатних членів племені—праотців роду, бувших організаторів його, які навчили рід улаштовувать облави, приручили де-яких тварин, навчили ходити біля землі, добувати вогонь, заповідали всі звичаї й обряди.

Людям здавалося, що вони й після смерти не перестають піклуватись за своє плем'я і завше готові стать в оборону йому.

Поволі, в міру об'єднання окремих племін в великі народности, духів предків стали шанувати цілі народи, вони зробилися вже богами.

Слава про їхню могутність і готовність допомогти росла й збільшувалась.

Таким спочатку племінним, а потім народнім богом був, наприклад, у євреїв Єгова.

І нове уявління про незвичайну могутність бога тільки вплинуло на збільшення прозьб (молитов) і подарунків (жертв). Зносини з богом стали справою складною й серйозною. Виникла потреба в особливих досвідчених людях—жерцях, священиках і чарівниках.

Таким чином виникла й сформувалась релігія з її обрядами й церемоніями, з її служителями, релігія, яка ще й до цього часу не перевелась і, наперекір науці й здоровому змислові, має ще багато прибічників.

Т. Лущевська.

„Про друге пришестя".

Євангелія вчить, що Христос після своєї смерти на третій день воскрес, пробув сорок днів на землі, творив чудеса, несподіванно з'являвся в ріжних місцях і при кінці піднісся на небо й сів праворуч свойого отця й до сьогоднішнього дня вкупі з отцем і святим духом сидить на небесному престолі. Але ж наступить той день, коли трійця на де-який час зробиться двоїцею, тому що син божий Христос буде командірований на грішну землю для проведення страшного суду над бідною, несчасною, многострадальною людністю. Ось в яких яскравих фарбах євангелія малює нам картину про страшний суд: „Так як блискавка виникає на сході й з'являється на заході, таке буде прибуття сина людського. І в мент після скорботи днів цих сонце погасне й місяць не дасть світу, зорі попадають з неба і всі сили небесні здвигнуться. І тоді явиться ознака сина людскости на небесах, і тоді розплачуться всі племена земнії й побачать сина людського який з'явиться на хмарах у всій своїй силі та могутности. І пошле янголів своїх з трубами, аби вони грали та зібрали всіх від усіх кінців землі, од краю до краю. І зберуться перед ним всі народи і він відокремить одних від других, як пастух відокремлює овець від баранів і поставить одних—праворуч себе, других—ліворуч".

Тоді скаже цар до тих, що стоять праворуч його: „Йдіть благословенні отця мойого, заселяйте царство приготоване для вас із того часу, коли ще творився світ". А тим що ліворуч скаже: „Йдіть від мене прокляті в вогонь вічний приготовлений для діявола та янголів його".

Страшна, дика й дурна картина!.. Сотні літ духовенство залякує темну та несвідому масу з певною метою морального пригноблення її подібними страховіськами.

Коли в народі з'являлось бажання повстати проти своїх гнобителів і виникала думка збудити й влаштувати, на землі життя гідне людини,—то релігія поспішала задушить цю людську думку та протест проти гніту; вона застрашувала вічними муками аду за всяку ідею повстання проти гнобителів і обіцяла райське життя тим, хто мов овечка мовчить, хто підставля праву щоку, коли його б'ють у ліву, та віддає останню сорочку, коли з нього знімають верхню одежину. А в тій дикій картині страшного суду, як його малює євангеліє, багато несвідомости, певне нерозуміння законів природи з її повсякчасним рухом, відсутність здорової думки та логіки.

Треба тільки хоч краплинку замислитись і вникнути в подробиці „другого пришестя", як страшна картина повернеться в дитячу байочку.

Сонце погасне... Зірки попадають з неба. Куди попадають ці великі світові тіла? Коли на землю впаде хоч одна зірка, то від землі нічого не залишиться. „Син людський буде спускатись на хмарах небесних". Незвичайний автомобіль пропонує бог свойому синові, який одержав командіровку на землю для страшного суду. Одна цікава подробиця. При прибутті христа на землю, остання мабуть непорушно й терпеливо буде чекати на його. Коли земля буде двигаться та крутитись, то здається сину людському не догнать її на свойому незвичайному автомобілі.

„Явиться ознака сина людського і разплачуться всі племена земнії..." Чудова буде сімфонія, коли заплачуть всі живі та мертві.

За багатотисячелітнє існування землі скільки повмірало людей!.. Коли вони всі воскреснуть, то не хватить їм місця на землі. Доведеться бідолашним людям стояти один у другого на головах. Після, апельсинова форма землі виключає, очевидячки, можливість здійснення суду й присуду зразу на обох півкулях землі одночасно. Мабуть буде виїзжати сесія суда або встановлено буде чергу.

Дуже цікавий остаточний акорд суда.

Грішники прокляті христом підуть в вогонь вічний. Ні амністії, ні помилування, ні досрочного звільнення. Христос, це бог любови, який проповідував нам любить своїх ворогів, прощати зло нашим гнобителям, яке вони учинили нам, сам на своїм страшнім суді не знає помилування, сам робиться гнобителем, якому, мабуть, страждання людей, буде доставляти насолоду.

Деж висока мораль релігійних навчань? Кому потрібна ця дика байка про „друге пришестя"? Потрібна тільки тим, хто зацікавлений нею та народньою темрявою, хто в мутній водиці народньої несвідомости хоче ловити рибку за для власного добробуту.

Вік. Іванів.

„Теж трійця“.

Плете людям небилиці,
В пузо влізе три телиці,
Божим гнівом всіх лякає,
Сам кишені набиває.
Бога молить його губа,
Щоб бідняк „урізав дуба“,
Тоді з жінки здере шкуру:
Візьме сало, яйця й кури.
Рукав ширший за димарь;
Панував, поки був царь.
За радянської він власти
Скоро буде свині пасти.

Слуга вірний він Єзуса;
Бриє голову і вуса,
Людям голову мороче.
Других женить, сам не хоче.
Палац в нього наче рай,
Людську кров він п'є мов чай,
Потом бідних він багат,
Дуже ласий до дівчат...
Там панує цей кабан,
Де гуляє клятий пан;
А у нас робочий лад—
Женім в шию такий гад!..

Між братами строїть мури,
В шабес учить різать кури;
Репетує „їж кашер“,
Сам свиняче сало жер.
Як той ханеке приходить,
Він по людях всюди ходить,
Дере гроші з людських бід,
Хто-ж не дасть, той грішний жид.
В бога добре хлопець віре:
В пейсах він продає шміре
Хто-ж шміре не хоче взять,
Гроші дурно мусить дать.
Гроші любить, як чорт душі,
В праці й пальцем не ворушить;
Тільки пейсами трясе,
Як талмуда він несе.
Захища, мов царь корону,
Він релігії закони!
Але скоро і цей птах
Піде з торбой по хатах.

Ів. Іва.

Чи справді біблія „свята“ книга.

Що всі віруючі християни мають біблію за „святу книгу“, це ми добре знаємо.

За старого режиму й по школах учено „святого письма“, й „науку“ цю звали „законом божим“.

У цьому „святому письмі“ малописьменні люди частенько шукали відповіді на такі питання: де початок світу, звідки взялася земля з усім, що на їй живе, коли з'явилася на світі перша людина.

Це все такі питання, що з давніх давен люди хотіли б мати на них відповідь.

Через те й оте „святе письмо“, біблія, насамперед береться до цих питань і росповідає на перших же сторінках книги „Буття“, як бог сотворив світ.

Давно колись писано біблію. І писав її не один чоловік, а можна сказати, писали цілі покоління людей. Одні писали, другі дописували, треті виправляли, четверті додавали... Так склалася біблія, і через те на неї можна дивитися як на колективний твір кількох поколінь єврейського народу. Тим то ясно всякому, що в такому збірному творі мусіли відбитися погляди людей того часу, та й не тільки погляди й вірування єврейського народу, але й погляди та вірування й тих народів иншого плем'я, що з ним тоді жили євреї, воювали, підбивали під себе, або самі були під його кормигою.

Особливо повинен був позначитися на віруваннях єврейського народу вплив народів культурніших за євреїв, як, скажім, єгіптян, асиріян, бо й тепер ми бачимо часто, що некультурний, менше освічений народ, переймає багато де-чого від народів культурніших.

Отже стародавні народи, як це ми знаємо з тих писаних таблиць, що правили їм за книги й збереглися до нашого часу, уявляли собі землю мов пласке коло на площині, оточене звідусіль водою-океаном.

Над цією плескатою землею знімалося вгору ніби той дах, або баня, тверде небо, „небесна твердь“, як каже й біблія.

Як бачимо, біблія є книга, що писалася протягом довгого часу й містить в собі всі ті знаття, ті здобутки людського розуму, які були в тодішніх людей і нічого святого в ній немає.

М. Г.

Біблія та наука про всесвіт.

В біблії ви насамперед бачите, що небо і земля мають початок—їх створив бог. Але звідки взявся сам бог—біблія не каже, а духовенство, оті богослови, що спеціялізувалися на тлумаченні „святого письма“, пояснюють, що бог був одвіку, що він вічний; не має ні початку, ні кінця.

Таке пояснення богословів дуже цікаве, воно найперше доводить нам, що **ідея вічности** зовсім не така вже незрозуміла, як це здається з першого разу.

Отож справжня наука каже про вічність всесвіту, про вічність матерії, з якої цей всесвіт складається й яка не може бути знищена, як не можна її й створити з нічого. Вона вчить про те, що ця матерія не має початку, що матеріяльний світ був одвіку й ми, люди, тільки постерігаємо зміну матеріяльних з'явищ.

Біблія, як ми бачили, теж не може обійтися без ідеї вічного, тільки вона, бажаючи дати відповідь на питання „як повстав світ“, висуває ідею творця світу й уже на нього переносить ідею вічности.

Таким чином розв'язати справи не можна й через те єдиним і розумним буде—геть зовсім відкинути думку про початок всесвіту, а цього власне „святе письмо“ не наважилося зробити й через те мусить дурити людей, забиваючи їм баки казкою про початок світу й вічність бога.

Далі, дуже цікаво, що води бог не творив, бо „дух божий“ ще до початку творення „носився над водою“. Отже виходить, що за біблією вода була споконвіку, що вона така сама вічна, як і бог.

Цей погляд теж не новий. Читаючи стародавніх філософів, учених людей, що занімалися тоді наукою, ми зустрічаємо такі думки, що все на світі пішло з вогню, а инші філософи знов думали, що все пішло з води, тим більше, що й землю навколо оточує водна стихія—океан.

Отже й біблія, як бачимо, додержується одного з з цих поглядів, а саме останнього, що все виводить з води.

Богові, значить, не треба було творити води, а вся його робота тут була в тому, що він „оддїлив воду від суходолу“.

Для чого ж це бог зробив? Дуже просто—в нас і тепер де-хто думає, що „в небі“ є вода, і бог час від часу одтулює заставки й тоді ця вода ллється на землю дощем. Так гадали й старі народи й ту саму науку підтримує „святе письмо“, бо ж треба було пояснити звідки береться тая вода, що падає з неба.

Сучасна ж наука пояснює цю справу зовсім инакше.

Найперше, ніякого твердого неба немає, а є круг землі повітря, прозорий лехкий газ, що обгортає земну кулю з усіх сторін і тягнеться вгору приблизно на 200 верстов. Соняшне світло, заломлюючись та відбиваючись в шарах атмосфери, робить на наші очі враження блакитньої, чи синьої безодні, як то буває коли, скажім, дивитися через воду, що теж здається нам у масі зеленяво-синьою.

За повітрям, за тією земною атмосферою, вже нічого не має—там починається безкраїй світовий простір.

Дощ, сніг та инші атмосферні опади беруться з того, що вода з поверхні океанів, морів, річок і озер випаровується й обертаючись парою, непомітною на око, здіймається вгору, насичує повітря, й коли її набереться більше, ніж може вмістити повітря, падає дощем на землю, щоб знову піднятися вгору.

Подрібніше й докладніше за дощ нам може розповісти наука про погоду, що зветься метеорологія, і звісно, нічого чудесного й незрозумілого в таких явищах природи ми тепер не бачимо.

Щоб пояснити, що таке небо й звідки береться дощ, нам тепер не треба бога, бо наука не потребує казок. Неосвічені ж стародавні народи, не маючи добре розвиненої науки, вигадували собі ріжні казки про явища природи, що заміняли їм науку.

Ці казки й переповідає, як ми бачили, „святе письмо“—біблія.

Розуміється, цікаво буває почитати й казку, особливо як вона дуже давня, як у ній відбився світогляд народів, що жили тисячі літ назад, але нема причини цю збірку казок звати „святою книгою“, „святим письмом“.

М. Гладкий.

Поминки.

1) Покійничків поминала,
Після того й захворала...
— Тифом!

2) Баба Гапка ворожила,
Як не вмре то буде жива...
— Вмерла.

3) Сусідоньки поминали,
Канун з ложечки сьорбали...
— З однієї.

4) По селу хвороба скаче,
В кожній хаті хтось да плаче...
— Заразились!

5) Піп веселий... мре народ...
Підраховує доход...
— Бог дав!

Народня освіта за царату.

І Харашо було за старого режиму... І розуму в людини була повна голова... Знав чоловік і про бога, і про чорта, і про царя і про попа... Знала людина одно: „Бога бійся, царя—шануй, а стражник... випоре“.

Дем'ян Бідний.

Обмарило.

Свирид з своєю молодою
Стояли вдвох коло налою.
Ось-ось почує він, немов крізь сон,
Як піп освятить їх бажання:
— „Вінчається раб божий Спиридон,
Вінчається раба Маланья“.
Чи то у пан-отця звихнулась голова,
Чи думи чорні так його обсіли
(„Одібрана земля! Скорочено права!
На церкву й досі не платили!“)—
Але, коли він обійшов налой
І молодим одів каблучки,
Завив, узявши хрест у пучки,
Наш пан-отець: —„За у-по-кой!“
Зомлів Свирид. І молода зомліла.
Втікла налякана юрба.

Уся громада довго молодих жаліла,
Ніхто не пожалів попа!

Переклав Микола Терещенко

„Охорона народнього здоровля“.

Бачите: он на колодках баба сидить у синенькій кохті, в полотняній спідниці, в теплому платку й у величезних „салдатських“ черевиках?

Знаєте, хто то такий?

То пасічанський „наркомздрав“, баба Палажка, що вже років чи не з п'ятдесят непохитно й непорушно стоїть (чи сидить) на варті охорони народнього здоровля пасічанського христолюбивого народу православного...

Бабі Палажці, отій, що ото на колодках сидить, років уже з дев'яносто, але рука в неї й досі тверда, й як середньовічний лицар колись меча держав, так баба Палажка міцно держить в своїй руці іржавого ножа, коли „одхватує“ пупа новородженому рабу божому Свиридові чи рабі божій Килині....

— „Таїнственна баба!“—каже кровельщик Гнат Порфирович.—Усьо знаїть!

У тої „таїнственної баби“, в її старечих борознявих руках „тайни житія й смерти“ богом дорученого їй населення...

— Чи-лі какая, примерно, „бешиха“, чи там „глаз“, чи „пристріт“, чи „сояшниця“,—баба етая, ну, как ото рукою знімаєть... Такая ото баба.... Уп'ять же таки: „зуби“, „переполох“, „простуда“, чи-лі какой-небудь вас „огник“ поприщить.—усьо ето баба Палажка достоменно проізойшла й на все єті болісті їй просто таки вроді наплювать.... А що вже возьміть, примерно, „пупи“, какіє вам будіть завгодно, пускай то будіть пуп мужеський чи наоборот, женський, ето бабі Палажці без уніманія: як оріхи лущить.... Да-а-а! Баба, безусловно, знающая, ну, вже ховатися нічого,—„таїнственная“ баба.... Нічого не поділаєте: така в неї робота.... Медицинськая....

Баба Палажка, по мойому, значно наркомздравіша від нашого наркомздрава.

Бо що таке ваш наркомздрав?

Він тільки закони всілякі та декрети пише, як здоровля народнє охороняти.

А баба Палажка, крім того, що й закони де-які видає („закривай дитину чорною хусткою, бо зглазять!“ і т. и.), сама безпосередньо власними руками, власним язиком і власним іржавим ножем охороняє те здоровля...

— Ніякі дохтурі ваші цього не знищожають, а я знищожу!

Це так про „бешиху...“

— Он у Пріськи. Не володіла Маринка правою ручкою, а лівою добре володіла... Привели до мене: тепер однаково обома не володіє... А то тільки однією!... А ваші дохтурі те зроблять?!

Отака в нас баба Палажка, наш пасічанський наркомздрав!

* * *

„Знищожає“ баба всілякі хвороби: й хирургичні, й внутрішні, й хвороби на очах, і на зубах, і жіночі і всілякі инші.

Я вже не кажу про такі хвороби, яких ви ні в якій патології не знайдете,—це найстрашніші й найросповсюдженіші серед українського населення хвороби—переполох і глаз.

Хирургичні хвороби.

Всі хирургичні на селі хвороби поділяються на дві великі групи.

Перша група—„Бешиха“.

Друга група—„Вих“... („Вивих“ для того, хто „виху“ не чув.—О. В.)

„Виху“ трапляється порівнюючи не багато.. А „бешиха“, так це пошесть... Сила її на селі...

Бешиха узнається з таких прикмет:

— Бабусю! Щось у мене ліву кульшу росперло й смика. І під груди підпира... І млосно мені, млосно, ніби оце перед вами не я сидю, а хтось сидить! Ох! Ох! Ох!...

— Не ти сидиш?! Хтось сидить?! Вона, моя голубонько! То вона! Сідай, серце, на покуті! Зараз ми її знищожимо! Як не вмреш, рибонько—жива будеш!

Вона, значить,—„бешиха“...

Ліки від „бешихи“, як і взагалі всі ліки в баби Палажки „патентовані“...

Від „бешихи“ дуже помагає такий лік:

Хвору садовите на покуті, повертаєтесь до ікони й жарите тричі:

„Отче наш, же еси на небеси“...

Після того підходите до хворої, лапаєте те місце де болить, потім, обтираєте пальці свої, ті, що брались за хворе місце, об власні губи, берете свого ножа й, прикладаючи його руба гострим кінцем до болячого місця дванадцять разів пошепки проказуєте:

„Ішла божа мати з Київа, встріла спасителя. „Я тебе буду прохати рожденому хрещеному (ім'я) од бешихи шептати. Сімсот сімдесят бехів, беханців, стрічних, річних, вітряних, прозорливих, жіноцьких, мужицьких, парубоцьких, дівоцьких, з неї крови не пити, костей не ломити“.

Потім повертаєтесь та:

— Тьху! Тьху! Тьху! (тричи) нехай вона собі йде, а вам бог помагає!...“

Так треба, як я кажу, проробити 12 раз...

І все...

Будьте певні, що як не вмрете—живі будете...

„Вих“ уже инша хвороба... І ліки до неї инші.

Тут уже перед „прийомом“ ліків не „Отче наш“, а „Богородицю“ треба тричи всмалити, а потім уже й „ліки“ од „виху“.

„Ліки“ такі:

„Замовляю кости рожденому, хрещеному (ім'я) од виху й зсилаю на очерета, на болота. І тут тобі не стояти, червоної крови не пити, кости не сушити. Не я помагаю, бог помагає...“

Так саме:

— Тьху! Тьху! Тьху!

Через рік-два, дивись як корова язиком ваш „вих“ ізлизала.

До хирургичних хворіб стосується й кровотеча в усяких випадках...

Від „крови“ ліки швидкі, сильні й безапеляційні.

Ос вони:

„Їхав чоловік стар, кінь під ним кар, по рослинах, по дорогах, по притонах, по містах. Ти мати руда жильная, жилистая-тілесная, зупинись, назад повернись. Стар чоловік тебе збирає, на покой зогріває. Коли коню його води не стало, так щоб і тебе, руда мати, не бувало. Пух-земля—одна сім'я. Буде по мойому—слово моє кріпке!“

Тьху! Тьху! Тьху! (це обов'язково!).

Найголовніше в цих „ліках“ (од крови), як ви й самі помічаєте, слова: „Пух-земля—одна сім'я“. Глибоко змістовні. Впливають вони, як гумовий жгут. Як тілько прокажете, кров так і стане, як укопана.

Хвороби на очах.

Звуться „більмом“. Усі очні хвороби — всі вони „більмо“. Инших нема. Ліки дуже добрі. Таких ліків і покійний проф. Гіршман не знав.

Пізнати „більмо“ дуже легко в кожної людини. (Принаймні його легко впізнає баба Палажка).

Коли до вас приходить хвора й держиться за око, ви зразу кажіть:

— Більмо! Я так і знала! І зразу-ж, щоб не затягти хвороби й починайте:

„Господи, поможи! Пресвята богородице, мати помошнице! Стань мені в поміч, у рожденого молитовного (ім'я) більмо з ока ізігнати. Їхав святий Юрій на білім коні з білими хортами білого зайця ловити. Білого зайця не впіймали,—у рожденого, молитовного, хрещеного (ім'я) більмо з ока ізігнали. Ишли три отці святі, за ними три звірі люті: перший чорний, другий білий, третій сірий. Як уздріли—більмо заіли“...

Тьху! Тьху! Тьху!

Зубний біль.

Це дрібниця. В мить, в одну мить заніміє, тілько прокажіть тричи:

Місяць у небі,
Медвідь у лісі,
Камінь у полі.
Всі ви три брати.
Як зійдетесь у чисте поле гуляти,
Тоді тілько в (ім'я) молитовного й хрещеного
Почнуть зуби грати.

Тьху! Тьху! Тьху!

Оце „тьху! тьху! тьху!“, як бачите, обов'язкове при всякій хворобі. На селі за „наркомздрава“ дуже тяжко бути. Слини треба дуже багато мати, бо не матимеш слини, нічим буде плюватись, а нічим плюватись, не берись і лікувати: без „тьху! тьху! тьху!“ нічого не поможе.

Жіночі хвороби.

Є тілько одна жіноча хвороба. Зветься вона „сояшницею“. Це—коли „золотник не на місці“. („Золотник“—матка). Хвороба дуже серйозна й лікувати її треба вміючи. Але нашому „наркомздравові“ це все їдно, що (не найду підходящого порівняння!).

Логика в лікуванні „сояшниці“ є. І навіть велика. Раз „золотник не на місці“, значить його треба поставить на його власне місце. От і все! Як це зробити? треба знати. І баба Палажка це знає, а Наркомздрав напевно не знає, й улаштовує ріжні гінекологічні лікарні, родильні доми й т. и. Витрачає силу народніх грошей... А воно треба тілько покласти в макітру трохи конопель, запалити й приставити ту макітру вінцями до пупа. Ніби така велика „кровососна банка“. Воно як потягне й перетягне „золотник“ на своє місце... Але тут треба великого хисту, щоб не допустити до того, що й цілу хвору втягне в макітру. Як тілько вже макітра втаскала в себе ввесь живіт, треба шарахнуть по макітрі макогоном... Воно й „одпустить“... А „золотник“ уже на місці, як живий.

Що макітра пропаде, то нічого: для того, щоб людину од смерти врятувати, можна макітрою пожертвувати, хоч-би й яка дорога вона була.

Отже наркомздравові слід замісць того, щоб ріжні жіночі лікарні будувати замовити вагонів з п'ятсот макітер на ріжні животи, й жінок вже врятовано.

Инші хвороби.

„Ліки“ від „сояшниці“ так само є, але їх я ні за які гроші не міг дістати: не дають...

Так саме й від таких найросповсюдженіших хворіб, як „переполох“ і „глаз“, ліків я не дістав.

„Виливали переполох“ мені самому, й „вилили“ (я тепер уже не полохаюсь) і від „глазу“ мені шептали (мене теля зглазило), але, не зважаючи на пильну увагу, я не міг уловити таємничих слів...

Не можу, отже, й з вами поділитися...

Може коли иншим разом...

Забув іще сказати про „внутрішні“ хвороби.

Із „внутрішніх“ хвороб найчастіше трапляється „нутряна сибірка“.

„Нутряна сибірка“—це хвороба, від якої здебільша мруть, хоч і ходять до баби Палажки як раз тоді, як перші півні кукурікають.

Але завжди спізняються...

— Позавчора, голубочко, треба було б прийти, а тепер навряд чи допоможу!

— Та позавчора я ще здорова була!

— Ні-ні! Треба було, треба!

Ліків від „нутряної сибірки“ не міг дістати.

. . . . . .

А взагалі „охорона народнього здоровля“ на селі постановлена дуже добре. „Медичних пунктів“ у кожному селі по п'ять-шість, коли не більше. „Ліків“ так саме чимало. Навіть багато. Я гадаю, що коли б їх було хоч трішки менше, не так би заробляли попи на „сороковустах“.

Бо ж відомо з фармакології, що всякий лік, коли його вживати в більшій, ніж треба, дозі, вже є отрута.

А це вже зле!

——

P. S. „Молитви“ (вищенаведені) мені пощастило таки позаписувати, хоч і з великими труднощами та хитрощами. Баби не дають їх, бо „вона після того теряє силу“...

Отже це не вигадані молитви, а справжні, з уст народніх...

Остап Вишня.

(Викрадено з книжки „Веселі усмішки“).

Про товариство „Безвірник“ на Уманщині.

Товариство „Безвірник“ об'єднує гуртки безвірників і являється вузькою організацією, яка має без усяких поступлень поширювати серед віруючих ідеї безвірря (до неї примаються тільки працюючі, які довели своїм життям, що вони гідні бути членами гуртків безвірників).

Кожний вступивший до товариства підлягає всім його постановам і повинен пильно додержуватись як в протирелігійній роботі так і у власному житті проголошених товариством принціпів і гасел.

Добровільність, виборність і підлеглість постановам зібрань і правлінь—організаційні принціпи товариства.

Зібрання товариств (гуртків) по селам і на підприємствах обірає президію, районні наради товариств — районне правління, окружні—окружне, така організаційна схема товариства.

Завдання Товариства: ознайомлення членів гуртків безвірників з походженням та розвитком релігії в її ріжних формах; масова агітація й пропаганда серед віруючих; улаштування лекцій, докладів і бесід, як протирелігійних так і наукових; поширення серед віруючих протирелігійної літератури й часописа „Безвірник“, а також участь в ньому через надіслання дописів про протирелігійний рух на місцях і инших; боротьба з попівством і церквою всих віроісповідань шляхом агітації й пропаганди; пояснення обновлінь, бань, ікон і инших способів обдурювання людей, що звуться чудесами; боротьба проти релігійних обрядів, свят і инших забобонів, викриваючи походження й природу їхні; поширення нового побуту, нових обрядів громадського характеру; збірання матеріялів про форми релігійного руху і про релігійні секти і т. д., й т. п. Завдання досить широкі.

Всю протирелігійну агітацію й пропаганду товариство звязує,—як це зазначено і в Статуті, і в постанові по доповіді про мету й завдання т—ва,—з росповсюдженням серед членів своїх і широких мас людности початків знаннів—природничо-наукових, про світоустрій, агрономичних, техничних, історичних і инших, протиставляючи вірі в надприродні сили наукове вияснення причин усіх з'явищ природи й суспільно-політичного життя й пояснення їх, зазначаючи успіхи техніки і звязаної з нею перемоги людей над силами природи.

Ст. Кокошко.

Як автокефалія одержує посади.

Висвятитись на автокефального попа досить лехко... Для цього потрібно по-українські читать (писати не обов'язково), голосно чортикаться й бути здоровим на ноги... З слабими ногами не одержите посади.

Як тільки митрополит всеукраїнської автокефальної Липківський висвятив, так новоспеченого пан-отця посилають до Чехівського на сповідь... Сповідь продовжується годин 3, а иноді й більше...

Після цього вже дають висвяченому й висповіданому посаду.

Та не одну, а де-кілько разом...

— У нас,—кажуть в канцелярії,—посад багато, у кожній губернії, у кожному місті, майже у кожному селі, тільки треба їх уміючи одержувати, а то трапляється, що гонять, не дають засісти на посаді. От вам карта України, вибірайте на всякім місці владичествія його...

Пан-отець вибірає по карті підходящі парахвії, а канцелярія пише призначення...

На всякий випадок, призначений на посаду піп прощається з дружиною й дітьми на віки вічні, в одну торбу накладає сухарів, а в другу призначень і отправляється в мандрівку...

Приходе в село:

— Здрастуйте, українці! Чи ви вже позабували, що ви українці й козацького роду?.. Що ваші діди колись бились за православну українську віру?..

— Доброго здоров'я, не забули, знаєм, що наші діди грабували де-кого і дідів наших грабив де-хто, але ми тепер живемо мирною працею... Є в нас на селі один грабитель та й той піп.

— Слов'янський?..

— Слов'янський...

— Гоніть його, мерзоту, докіль вони будуть паскудить кацапською мовою наші святі українські церкви?.. Я сюди призначений священиком, а він і досі не виїхав?..

Чутка про автокефального искрою облітає село.

Через хвилину баби збігаються з кочергами й качалками зсажувати пан-отця з посади.

— Дайте його сюди, самосвятця, анцихриста, ми йому покажемо!

А самосвятець тільки пьятками мелькає за селом... Зірвалось... Не приняли на посаду...

По дорозі рве „скористоване“ призначення, дістає нове й направляється шукати нової посади.

Инший років два шукає...

Дружина дома жде, жде, подає за упокой умученого за віру христову пан-отця й заміж вийде, а він все шукає...

Буває й навпаки...

На чолі з автокефальним попом ідуть до голови церковної общини, беруть його за горлянку, однімають ключі від церкви й починають служити.

При цьому служити починають зразу як тільки одняли ключі, не зважаючи на те, в який час провадиться служба й для чого.

Їм головне пустити український дух по церкві... Щоб одігнати дух слов'янський...

А в неділю вже починають битись: лава на лаву, прихильники автокефальної проти прихильників слов'янської.

Багато енергії витрачають де-які селяни на церковні справи.

Инший дядько більше року ходить з пухлими кулаками... Все воює...

Крапка.

З Уманщини.

Релігійне життя в нашій окрузі за останній час підупало. Масовий релігійний рух припинився. Попи притихли, але иноді пробують ще таємно улаштовувать вечері. Правда, вечері ці проходять вже не так, як це було торік; вони не збірають багацько населення й не залишають після себе майже ніякого сліду. Селяне почали розбіратися кому й для чого потрібні ті вечері. Так само перестали й хрести ставити, як це було раніш. Що торкається відвідування церкви, то її в більшости відвідують тільки старі люде й жінки та иноді міщанська молодь.

Уманець.

На храму.

Храм—не церква, це день такий буває у селян. Звичайнісінький собі день, а зветься храмом. Кажуть: „поїду на храм“... „Храмували“...

Починається цей день ранком...

Ватагами збіраються люде з сусідніх сіл на цвинтар... Збірний пункт.

Переклички тут не буває.

Преаідії теж не вибірають. Та вона й непотрібна...

Хлопці зразу попадають до відповідного женвідділу... Знайомляться... Просто й без вихилясів усяких.

— Тебе Гапкою звать?

— Еге-ж...

— На храм прийшла?

— Еге-ж...

— Тутешня?

— Еге-ж...

Далі, за поперек і повів кругом церкви обхождення ходить...

Дід Омелько із Голодранців теж хоче знайомитися... Він удівець... Програм храмування в нього складений... Старий знає, у кого буде обідать, де полуднувать і куди піде вечерять. Але йому потрібна стара... Щоб сорочки попрала, хату витопила, корівку подоїла та... „в голові поськала“...

Ну й шукає...

— Добридень, з празником будьте здорові, здається Влана?..

— Доброго здоровья, спасибі, зроду Татяна...

— Чи то пак Татяна... Це ж твій чоловік помер у пилипівку?

— Ні, слава богу жив...

— То прощай, я помилився...

Через хвилину дідок облюбував ширшу спідницю й починає „добридень“...

Всім би гарно на храму, та служба довго тягнеться.

У попа багато роботи. Це його жнива... Одних молебнів штук сорок набирається. Та які молебні?.. Ми, грішні, ніколи й не бачили й не чули таких. Он бабі Горпині віночка піп на голову почепив. То вона служить молебня від голови. Голова в неї болить... А у Химчиної дівчинки очі болять... Іконка висить на очах. Сильно помагає... Да не завше... Треба знати якому святому служити.

Багато роботи у попа... Ну й тягне...

— Щоб йому з душі тягнуло, як каже дід Панас.

Годин у 12 кінчається служба.

А як тільки скінчилась, так і подались усі по хатах. Не хто в яку попало, а кого куди покличуть.

Отут то й починається храмування...

— Е, всю, всю! На сльози не лишайте.

— Та спасибі, я вже шість випила.

— Сьома, це воскресна. Сьомий день у тижні...

Ніхто не знає, коли воно кінчається це храмування. Часто людина після храму прокинеться на вулиці в калюжі...

—От тобі, каже, й не віруй у чорта. Це ж він мене примостив спати у цій калюжі...

Щоб то воно було, якби під час храму ставили на вулицях ліжка.

Вечором хлопці з дівчатами складаються. Без сорому казка, складаються щоб випить. А випивши—вчаться. В шлюб-школі. Дівчата розвиваються... починають ширшать... Хлопці, навпаки, худнуть від „науки“...

От вам і храм, от вам і все...

Що тут паганого?

Пагано тільки те, що ці храмові празники залишились і досі.

Пагано те, що ці празники не замінені радянськими святами, звязаними з революційними здобутками того чи иншого села.

І зовсім пагано те, що замісць культурних розваг, селяне втішаються самогоном, а селянська молодь—шлюб—наукою.

Павлусь Хвиля.

Теж святі.

В с. Квітках Шевченківської округи ростуть дуже гарні махрово-біло-чорні квітки, як наприклад, чернець Терентій, та б. офіцер старої армії Кукурин. Своїми пахощами струтними вони дурманять слабі голови і збивають з вірного шляху тих, хто до них звертається.

Під приводом того ченця та Кукуріна була з'організована община евангелістів, кількість якої вже дійшла було до 60 ч. Але дійсна їх праця швидко роскрила очі селянам і скоро з ними залишилось вже тільки декілько дядьків.

Солодкоголосими річами та ріжними обіцянками „спасення душі“ та позбавлення від тяжкого продналогу і суворого голови сільради затяг він до своєї парахвії куркулів і де-кількох середняків, що надавали йому,—де-котрі все своє майно, а де-які по 500 пудів хліба, а сами, вбравшись в довгі білі сорочки, без шапок ходили по селу.

Незаможники держались в стороні від Терентія, бо ні хліба, ні часу вільного досить, ні потреби ніякої не мали, аби тратити на пройдисвітів. Сам проводирь, чернець Терентій, спасався разом з трьома жінками, їдна з котрих звалась „святою дівою“, за які добрі й святі діла, це йому видніш. Наш Терентій з „святою дівою“ годувався теж гарно,—чому не „боже царство“. Для кого на небесі, а вони й на замлі поки що собі знайшли.

Але біс, що зветься життя, завжди попутає. Обрали одного дня евангелісти „святого“, який повинен був летіти на небо. Такий вже собі звичай встановили евангелісти наші, щоб приваблювати до себе людей. Зібравшись на дах, він кинувся з нього і замісць неба, та попав на землю, трохи не забився на смерть.

Побачивши таке діло „довгосорочників“ вже не так тягло до „царства небесного“—ще поспіємо в таке царство піти, хай поки що святі летять, а ми вже годі. Скидаймо, дядьки, ці сорочки. Сором на людей глянути“.

А біднота селянська, яка відразу зрозуміла, що то за евангелісти й що їм потрібно, сміються зараз над обдуреними: „Що освятилися“? Скільки тобі, Максиме, ця справа стала? Пудів сто, а може й більш? А сорочку сховав на пам'ятку?“.

Де-кілько (чоловіків 15) ще вперто стоять на своїм, що Терентій це „святий“ чоловік, і його віра це-справжня, істинна віра й що не шкода за це й майно навіть віддати.

Звичайно, що треба. Бо инакше з чого ж жити буде Терентій та гуляти з трьома жінками та „святими дівами“.

Малярова.

Вербують.

„Було заявлено, що слов'янскій піп Василій Стеценко при сповіді записує наших парахвіян в свою громаду, обдурюючи їх, що „це потрібно для того, щоб виймать за вас часточку в проскурі“ (з протокола № 28 парахвіяльної ради м. Нової Одеси на Миколаївщині).

Чудасія та й годі. До якого тільки шахрайства не додумаються попи, щоб привернути кожен до своєї церкви більше віруючих. Зразу видно що близько до бога стоять. А бог теж у кожного свій і допомогає шахраювати.

Ст. К.

Страстна бійка.

(Витяг з протоколу).

„24 квітня б. р. о восьмій годині вечора в страстний четвер Автокефальною громадою села Могилівки було введено в церкву новоприбувших автокефальних панотців на чолі з епископом Кам'янецькин та Ущицьким Задвірняком. Братія мала на руках зарегістрований окрліквідкомом статут. Тільки що розпочали страсті господні, як у церкву почали входити члени слов'янської громади з ціпками, з кочергами, з макогонами, камінням... Єпископ звернувся до людей з промовою:

У нас, каже, є звичай приходити на страсть з свічками, а ви ціпки та кочерги поприносили.

—А у нас, каже один дідок,—є прислів'я: „автокефаліста і в церкві бьють"... і благословив страсті господні... лозиною...

Свічки потушили... і почались настоящі страсті... Били, хто кого попало.

Міліція з великим трудом припинила службу „божу".

„Коли звернулись до роз'яреної маси слов'янистів і прочитали автокефальний статут про користування церквою по черзі обома громадами, то слав'янисти в повній мірі не визнали статуту і нахвалялись знищити самосвятців автокефалістів".

Розберись тут—хто самосвятець, а хто ні!

А все-ж, як не кажіть, а церква Чехівського піднімає дух...

Не поможе й гроб господній.

Чим-чим, а манастирями славилась колись наша країна. Революція повимітала геть це сміття, порозгонила манахів—цих дармоїдів, що жили на трудові копійки темного віруючого люду.

Як же їм не ганьбить тієї революції й робітників і селян, що її зробили? Як їм не накликать на голову їхню проклять? як не тужити за панами й старими порядками? Як не провадити контр революційної роботи й не поширювати ріжних нісенітниць і темних чуток? Отже немає нічого дивного, що манахи, які розбрелися по селах (в городі їх ніхто не стане слухать, нічого не дають, та й до міліції чи допру не довго попасти), являються джерелом ріжних чуток, чудес, контр-революційної агітації. От приміром у нас на Волині пішла була чутка, що в містечкові П'ятки Троянівського району в церкві по ночам богородиця стогне й просить перенести в Троянівський район упавший з неба в Польщу гроб спасителя, зазначаючи, що гроб можуть підняти тільки старі й діти, бо в людей молодого й середнього віку вселився дух невірря й вони підняти його не можуть. І яких тільки дурниць ще не плещуть.

Помічалося у нас на Волині й друге явище: у багатьох віруючих стали пропадать ікони й росповсюджували чутки про те що святі одвертаються від грішної землі й забірають свої образи, ікони.

Мабуть дуже вже пагане діло релігії й попів і инших церковних службовців, коли їм доводиться звертатись до таких шахрайських засобів, як поновлення й схованка ікон, вигадка про гроб господній та инші чудеса.

Але, хоч чутка про Троянівський чи ще який там гроб і збірає народ з усіх усюдів (особливо охочі до чудес старі люде й жінки) хоч темнота ще велика серед людей, все-ж ніякими гробами спасителя, які не під силу молоді й людям середнього віку, не вигнати того духу невірря, що вселився в них, ніякими святими, які одвертаються від них і забірають ікони не застрашити їх.

Їм не потрібно ні гроба, ні ікон, ні святих, ні спасителя, ні манахів і попів зо всіма їхніми причандалами, за допомогою яких вони обдурюють народ.

Вони знають вже, що їм нема чого ждати порятунку, „ні від богів, ні від царів". Що робітник і селянин, позбувшися ярма тяжкого, тільки власними силами можуть утворити краще життя, що ніхто з них нічого не зробить їм, не допоможе.

Можна з певністю сказать, що скоро й на селі будуть гнать геть від себе, а в де-яких селах женуть вже, всіх цих манахів, попів, „святих старців", ріжних пророків і проповідників, „богородиць" і инших шахраїв, які напосіли на села, як галич на город, що на селі не тільки не тужитимуть за іконами й иншими „святими" причандалами, а навіть сами скоро почнуть викидати їх, як нікому непотрібну заваль.

Не поможе й гроб господній та инші попівські вигадки й хитрощі.

Волинець.

Одмовились від сінагоги й церкви.

В с. Ново-Спасівці Бердянської Округи віруючі—євреї одмовились від молитвеного будинка. Громада кладбищенської церкви в м. Бердянську одмовились від аренди церкви.

Таким чином, поволі населення починає розуміти, що усякі молитовні будинки, церкви й инше йому не потрібні й не варто витрачатись на них.

С-ко.

м. Бердянськ.

Обов'язки сільського вчителя

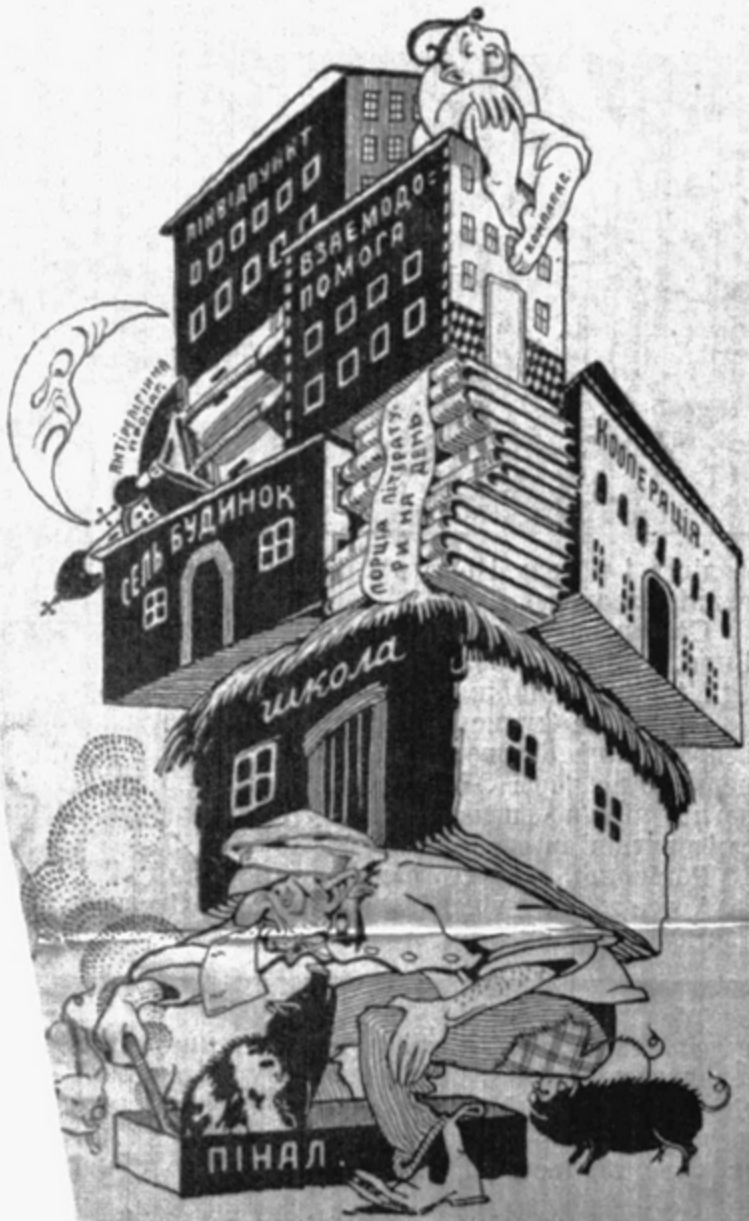

..І відпочинку немає.

Не відстають.

Важко становиться жить попам. Проміння знаття дійшли й до села. Попівським брехням і вигадкам вже мало хто вірить, До церкви теж перестають ходить.

І доводиться бідолашним „служителям божим" розшукувати засобів, як би піддержати в населенні падаючу віру й заробіток собі зберегти.

Ну, а що може краще чудес та обновлінь укріпити в вірі.

Учинив чудо—й віра зміцнилася, й богомольців збільшилося, й копійки завелися.

Й богові добре—пошана, й попові—дохід.

Попи вже давно зрозуміли це. Як тільки починає падати віра в народі—вони давай підігрівати її чудесами й обновліннями.

Особливо хороші майстри чудеса творить попи й парахвіяне слав'янської церкви. Але українська церква не відстає від слов'янської. Автокефалісти не хочуть сидіти й ковтати слину, дивлячись як наживаються слов'янські попи на народній темноті.

Отож і наші коростенські автокефалісти маху не дають. І у нас в Коростені в будинкові одного залізничника, члена автокефальної громади обновилась ікона.

Чим, мов, ми гірше за других. Нас, мов, бог теж не обідив і посилає чудеса, як прояв своєї любови до астокефальної церкви й віри. Инакше хто ж повірить, що автокефальна церква теж свята. До слов'янської вже звикли віками та й то є такі бузувіри, що не вірять

Коли їй можна чудеса творить, то нам і бог велів. Ради віри можна й на шахрайство піти. Це ж богоугодне діло та й шкоди від того не буде — одна користь.

Так, очевидячки, гадають автокефальні попи, члени рад і порахвіяне автокефальних громад. Вони не відстають від „слов'ян".

Даремна праця, панове! Народня свідомість і знаття знесуть з земної поверхні й слов'янську, й автокефальну і всякі инші церкви.

Свій.

м. Коростень.

Нова робота...

„Оновлення образів, Калинівський хрест і Йосафатова долина перейшли вже до історії, про них вже забули. Правда, помічається ще: тут і там де-які дядьки везуть по одному хрестові в Йосафатову долину, але треба рахувати, що вони це роблять певно тому, що не успіли в осени відвезти хреста, тепер не знають що з ним робити, а відповідь за зібрані на хреста гроши треба дать перед людьми. От і везуть.

Рівночасно помічається нова робота. Баби печуть паляниці і передають з хати в хату, з села в село, при чому обов'язують тих, кому передають паляницю, спекти сім других паляниць і подати дальше. Ця нова чудасія робиться в Тульчинській окрузі, при чому зауважено що люди цих паляниць не споживають, а передають до церкви.

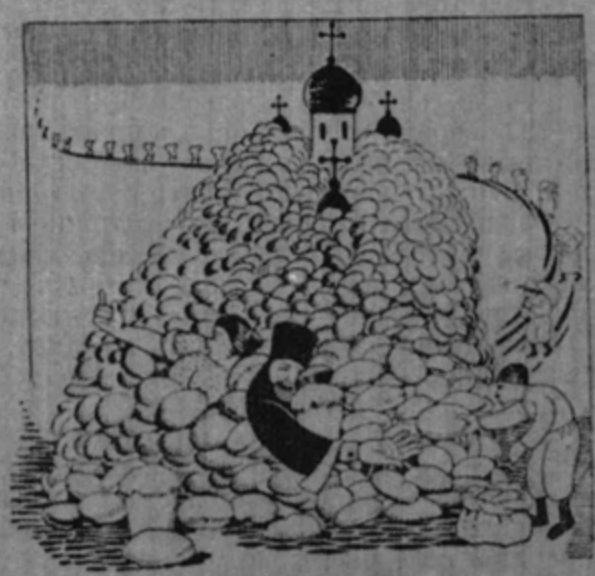

Баби печуть паляниці, а попові лафа...

Баби росказують, що в ночі сходяться в церкву святі угодники та й їдять цей хліб.

Але самовидці кажуть, що хліб цей попи переробляють на сало.

Як це вони роблять?..

І яка від цього користь для душі?

Подумайте!.

Тульчинець.

94036

Всесвітні здирці.

Костянтинопольський патріарх.

Обох їх вигнано з Туреччини, де вони проживали.

Найголовніший рабин.

От так служитель божий.

Може й скрізь такі служителі божі, тільки з нашим бахмацьким батюшкою з Успенської церкви отцем Іваном Нагорським їм не зрівняться.

Скінчив духовну семинарію. П'яниця гіркий--горілку п'є відрами й рівного собі не має на весь Бахмач. По канавах купається. До жінок впадає.

Доброї вдачі піп та й годі. Тому то його й цінять і поважають так парахвіяне. Хотів де-хто прогнати його з приходу, так де там. Жінки й баби (а хто більше за них вірить і праведно живе) такий галас підняли, що хоч утікай.

Як можна виганяти помазаника божого? От і віруй з такими помазаниками.

Багато селян перестало й до церкви ходить.

Бахмачанин.

Діла поправляються.

Пагані діла стали в Успенській церкві. Забули люде бога, все менше й менше стає прихожан, а коли так, то й доходи церковні зменшуються.

Ну, а як його прожити без доходів. Треба щось робити.

Отож отець Іван—догадливий був піп,—додумався.

Висіли у його в притворі дві старенькі ікони: матір божа й спаситель.

Спаситель був без шкла. Ніхто не звертав уваги на них. Чому б не обновити їх. І сталося чудо в Успенській церкві, якраз на Великдень. Спаситель обновився.

Чи він такий і був, тільки ніхто не помічав того, чи піп його почистив трохи, але спаситель став наче новішим й світлішим за матір божу. Рознеслася чутка про чудо по всьому містечкові й навіть по ближчих селах, поплили віруючі до Успенської церкви, понесли свої копійки.

Повеселішав піп Нагорський, бо стали гроші водитися в кишені. А то зовсім пагано було бідолашному—й на самогон не вистачало.

Та й автокефальної тепер не страшно. Бо ясно, що богові більше до вподоби Успенська церква, коли він їй чудо ніспослав. І справді—що засумували українці: чи не вшкварить і нам чуда, бо чудеса п[illegible] правляють діла.

Бахмач[illegible]

Закрили церкву.

30 квітня біжучого року на зібранні робітників та службовців ст. Київ І, 2 кондуктори підняли питання про закриття церкви, яка містилась в бувшій майстерні поруч з діжурним помешканням для кондукторських бригад на Батиєвій гор[illegible]

Зібрання недо[illegible] говорювало с[illegible]ву. Один тільки кондуктор висловився.

— Для нас, службовців руху, не було сьо[illegible] за старого режиму. На різдво й на великдень залізниця не ставала. Церква потрібна була начальству. Воно [illegible]йсно почивало під час свят. Тепер вона нікому не потрібна, а тому пропоную її закрить.

Зібрання одноголосно ухвалило закрить церкву.

Залізничник.

Пальці знать.

Така вже мода була торік, що всюди обновлялись ікони.

Обновилась була і в нас у малих хуторах Винницької округи ікона угодника Миколая. Приїхала з города комисія, обдивилась ікону й знайшла, що „як з лиця, так само й з відворотньої сторони в де-яких місцях протерто чимсь мокрим, про що свідчать затерті внизу букви.

При уважному оглядові на металичній ризі ікони були помітні смуги від стирання й сліди пальців"

Обновлення не вдалося.

Тиміш.

РЕДАКТОР—СТ. КОКОШКО. ВИДАВЕЦЬ—СОРАБКОП.

„БЕЗВІРНИК".

Продовжується передплата на щомісячний ілюстрований антирелігійний журнал „Безвірник".

УМОВИ:

На місяць 15 коп.

Висилати поштовими марками.

Адреса редакції: Київ, Агітпроп Губкому.

ГОЛОВНА КОНТОРА:

[illegible]ів, вулиця Воровського ч. 22.

[illegible]ГАРНЯ СОРАБКОПУ.

На заробітках.

Всесвітній патріарх і рабин після вигнання з Туреччини.

Д. У. Д.—Київ 1924. „Київ-Друк", друк. Ч. 2, Пушкінська, Ч. 4. Зам. 1119—5.000